

Η Νέα Βιομηχανική Πολιτική της Κύπρου 2019-2030

[Σχέδιο Δράσης για την
περίοδο 2019-2022]

**ΒΙΟ-ΜΗΧΑΝΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ

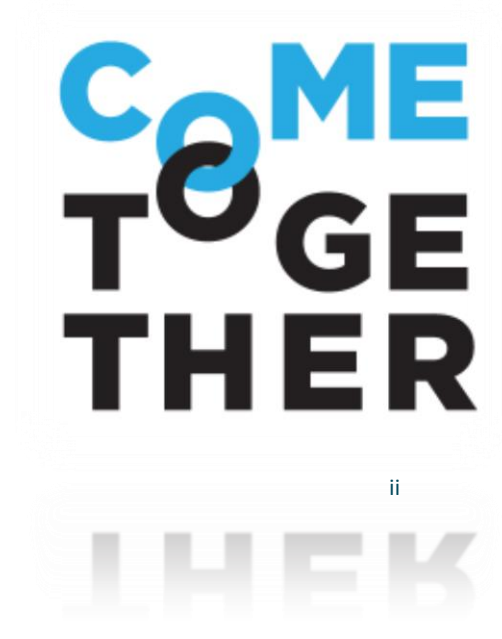
Η δημιουργία μίας εύρωστης, ευέλικτης, έξυπνης και τεχνολογικά αναπτυγμένης βιομηχανίας με συναφείς υπηρεσίες, η οποία θα συνεισφέρει ουσιαστικά στην ανάπτυξη και στην ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας και στην ευημερία των πολιτών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	04
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	05
ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ	07
ΜΕΡΟΣ Α	08
ΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΜΑΣ	09
ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	10
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	11
ΟΡΑΜΑ/ ΑΠΟΣΤΟΛΗ/ΒΑΣΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	12
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ	13
Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ	14
Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ	16
ΜΕΡΟΣ Β	20
<u>ΠΥΛΩΝΑΣ 1: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ</u>	21
1.1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	22
1.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΑΠΕ) ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ	25
1.3. ΥΠΟΔΟΜΕΣ/ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	28
1.4. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	33
1.5. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ/ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΖΩΝΩΝ	35
1.6. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	37
<u>ΠΥΛΩΝΑΣ 2: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ/ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ</u>	40
<u>ΠΥΛΩΝΑΣ 3: ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ</u>	43
<u>ΠΥΛΩΝΑΣ 4: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ/ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ</u>	46
<u>ΠΥΛΩΝΑΣ 5: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ</u>	49

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΥΛΩΝΑΣ 6: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ/ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	53
ΜΕΡΟΣ Γ	57
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ/ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ/ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	58
ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	58
ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ	59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	60
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	73
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	80
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	83

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε τους εταίρους μας που έχουν συνεισφέρει σε χρόνο, ιδέες, απόψεις και σχόλια, για τη διαμόρφωση αυτής της νέας βιομηχανικής πολιτικής. Ευχαριστούμε επίσης τον βιομηχανικό κόσμο για τη συνεισφορά του και την εμπειρία που μοιράστηκε μαζί μας για τη διαμόρφωση των προτεινόμενων δράσεων. Μαζί, ήρθε η ώρα να βιομηχανευτούμε τη νέα μας αναπτυξιακή πορεία!

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Γιώργος Λακκοτρύπης
Υπουργός Ενέργειας,
Εμπορίου και Βιομηχανίας

Στις 13 Μαρτίου 2016, η Κύπρος, έφτασε στο τέλος μίας τριετούς πορείας προγράμματος οικονομικής αναπροσαρμογής, ανακάμπτοντας σημαντικά από την οικονομική κρίση. Παρόλα αυτά, οι προκλήσεις στην πραγματική οικονομία της χώρας συνεχίζουν να διαφαίνονται σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, ανάμεσα τους και στη βιομηχανία.

Κατά τη διάρκεια αυτής της οικονομικής κρίσης, η Κύπρος εστίασε τις προσπάθειες της στα δημόσια οικονομικά και στον χρηματοπιστωτικό τομέα της οικονομίας. Αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας ήταν να ισορροπηθούν τα δημόσια οικονομικά της χώρας, να επέλθει εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και η οικονομία να παρουσιάσει θετικό ρυθμό ανάπτυξης με πρωτογενές πλεόνασμα.

Εντούτοις, στον αντίποδα αυτής της θετικής εξέλιξης και λόγω της αναγκαστικής αρχικής εστίασης στα ανωτέρω, ο παραγωγικός τομέας της βιομηχανίας έχει συρρικνωθεί σημαντικά με μείωση της παραγωγικότητας και απώλεια σημαντικού αριθμού θέσεων εργασίας. Παρά τον θετικό αλλά βραδύ ρυθμό ανάπτυξης που παρουσιάζει τα τελευταία τρία χρόνια, οι μειωμένες επιδόσεις της βιομηχανίας δείχνουν ότι η Κύπρος έχει καταστεί λιγότερο ελκυστική σε επενδύσεις σε βιομηχανικές

δραστηριότητες. Κατά τα χρόνια της κρίσης, πολλές από τις βιομηχανίες έχουν κλείσει ή λειτουργούν με λιγότερα μέσα και πόρους.

Ωστόσο, ακόμη και στα χρόνια της κρίσης, ο κλάδος της βιομηχανίας απέδειξε ότι διαθέτει εξαιρετικές αντιστάσεις και ότι έχει την ικανότητα να στηρίζει την κυπριακή οικονομία με πολύ καλές προοπτικές. Γι' αυτό το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, έχει αντιληφθεί την αδήριτη ανάγκη που προκύπτει για τον εκσυγχρονισμό και την επανατοποθέτηση του βιομηχανικού τομέα, ως σημαντικού παραγωγικού τομέα – πυλώνα ανάπτυξης.

Η βιομηχανία, ως μέρος του δευτερογενούς τομέα δραστηριότητας της οικονομίας (εξαιρουμένου του τομέα των κατασκευών), κατά το 2017, συνείσφερε 7,9% συνεισφορά στο ΑΕΠ και 8,8% στην αγορά εργασίας, βάσει των προκαταρκτικών στοιχείων της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου. Διαθέτει δηλαδή, την ικανότητα να συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση των εξαγωγών, και, κατ' επέκταση, του εμπορικού ισοζυγίου, στην απασχόληση, στην παραγωγικότητα και γενικότερα στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Κύπρου.

Μαζί με τους εταίρους μας, το ΚΕΒΕ και την ΟΕΒ, συστήσαμε μια Ομάδα Εργασίας (ΟΕ) για την ετοιμασία ενός νέου πλαισίου πολιτικής και ενός στοχευμένου

σχεδίου δράσης για την υλοποίηση της. Ακολουθώντας μια 'bottom-up' προσέγγιση, έχουμε δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στις απόψεις και στην εμπειρογνωμοσύνη των άμεσα ενδιαφερόμενων, δηλαδή του βιομηχανικού τομέα, αλλά και άλλων φορέων, ούτως ώστε να δημιουργήσουμε το κατάλληλο περιβάλλον που θα επιτρέψει την αναγέννηση της βιομηχανίας μας, με όλα τα θετικά συνεπακόλουθα όπως αύξηση της παραγωγής και των εξαγωγών, τεχνολογική αναβάθμιση, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ανάπτυξη της καινοτομίας, κλπ.

Κίνητρο στην προσπάθεια μας αυτή, αποτέλεσε και η ανανεωμένη στρατηγική βιομηχανικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την οποία η Κύπρος έχει στηρίξει και υιοθετήσει. Η ευρωπαϊκή αυτή στρατηγική, εστιάζοντας στην ενιαία αγορά, στον ψηφιακό μετασχηματισμό, στην κυκλική οικονομία και στην οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, στη βιομηχανική καινοτομία, στις επενδύσεις και στην εξωστρέφεια, αποσκοπεί σε αύξηση της συμμετοχής της βιομηχανίας στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της ΕΕ, σε 20% έως το 2020.

Η υλοποίηση της νέας βιομηχανικής πολιτικής της Κύπρου, θα αποτελεί ένα πρόγραμμα με δυνατότητα αναπροσαρμογής στις εκάστοτε κοινο-οικονομικές συνθήκες, στις ειδικές ανάγκες της οικονομίας και των πολιτών αλλά και στις απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και των

κλιματικών αλλαγών. Ο δε έλεγχος της θα είναι συνεχής και θα αξιολογείται σε ετήσια βάση, μέσα από μηχανισμό παρακολούθησης που θα συσταθεί.

Η μακροβιότητα και η προσαρμοστικότητα μιας τέτοιας πολιτικής είναι υψίστης σημασίας τόσο για τις τωρινές όσο και για τις μελλοντικές γενεές. Αν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς συνεργαστούμε, θα μπορέσουμε να δώσουμε ώθηση στην ανάπτυξη, πετυχαίνοντας τους στόχους που έχουμε θέσει.

Εν κατακλείδι, η νέα βιομηχανική πολιτική θα βοηθήσει όλες τις επιχειρήσεις, να αναπτύξουν συνεργασία μεταξύ τους, τόσο στη μεταποιητική βιομηχανία όσο και σε άλλους κλάδους της βιομηχανίας, καθώς και σε σχετικούς και δυναμικούς τομείς υπηρεσιών και τεχνολογίας που αλληλεπιδρούν με τη βιομηχανία.

Μέσα από το παρόν έγγραφο, καλώ όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του βιομηχανικού και επιχειρηματικού οικοσυστήματος, τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, να λάβουν ενεργό συμμετοχή στο πρόγραμμα που έχει καταρτιστεί, ούτως ώστε να διασφαλίσουμε ότι οι στρατηγικές και οι επενδυτικές μας αποφάσεις, γίνονται από κοινού και για κοινό όφελος. Το έγγραφο αυτό προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για την ενεργό συμμετοχή όλου του βιομηχανικού οικοσυστήματος της Κύπρου για περαιτέρω πρόοδο και ανάπτυξη.

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν έγγραφο περιλαμβάνει **τρία βασικά Μέρη (Α, Β, Γ)**.

Το **Μέρος Α**, αναπτύσσει τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ετοιμασία του σχεδίου δράσης για τη Νέα Βιομηχανική Πολιτική.

Επιπλέον, παρουσιάζει τις βασικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυπριακή βιομηχανία, καθώς και τα στρατηγικά πλεονεκτήματα της Κύπρου. Καταγράφεται το όραμα, η αποστολή, ο βασικός στόχος της πολιτικής, καθώς και, η προσέγγιση της κυβέρνησης μέσα από έξι στρατηγικούς πυλώνες.

Ακολουθεί συνοπτική παρουσίαση της κατάστασης της Βιομηχανίας στην Κύπρο.

Το **Μέρος Β** μας εισάγει στους έξι στρατηγικούς πυλώνες υλοποίησης:

1.Υποδομές για Βιώσιμη Ανάπτυξη/ Παραγωγή.

2.Βελτίωση Βιομηχανικού/ Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος.

3.Ψηφιοποίηση της Βιομηχανίας.

4.Ανάπτυξη Νέων Δεξιοτήτων και Ενίσχυση/ Αναβάθμιση Υφιστάμενων Δεξιοτήτων.

5.Ενίσχυση της Πρόσβασης στη Χρηματοδότηση.

6.Ενίσχυση της Πρόσβασης στις Αγορές/ Εξωστρέφεια, Εξαγωγές και Επενδύσεις.

Κάτω από κάθε στρατηγικό πυλώνα, μας παρουσιάζει την παρούσα κατάσταση της Κύπρου, τις δράσεις που προωθούνται από το κράτος, καθώς και τις βασικότερες προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε, όπως αυτές προέκυψαν από τα αποτελέσματα της διαβούλευσης που είχαμε με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Για την αντιμετώπιση των βασικότερων προκλήσεων αλλά και των διαρθρωτικών αδυναμιών που προκύπτουν κάτω από κάθε στρατηγικό πυλώνα υλοποίησης, έχουν καταρτιστεί τα σχετικά Σχέδια Δράσης, τα οποία παρατίθενται στο τέλος του παρόντος εγγράφου, ως Παράρτημα Ι και Παράρτημα ΙΙ.

- Το Παράρτημα Ι αφορά τον Βραχυπρόθεσμο – Μεσοπρόθεσμο Σχεδιασμό και περιέχει δράσεις σε προτεραιότητα υλοποίησης για την περίοδο 2019-2022 με έναρξη το έτος 2019.
- Το Παράρτημα ΙΙ αφορά δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

Στο **Μέρος Γ** παρουσιάζεται ο μηχανισμός διακυβέρνησης της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής.

ΜΕΡΟΣ Α

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΜΑΣ.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.

ΟΡΑΜΑ/ ΑΠΟΣΤΟΛΗ/ ΒΑΣΙΚΟΣ
ΣΤΟΧΟΣ.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΣΗΜΕΡΑ
Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ

Η ΠΡΟΣΕΛΛΙΣΗ ΜΑΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ

ΣΤΟΧΟΣ
ΟΡΑΜΑ/ ΑΠΟΣΤΟΛΗ/ ΒΑΣΙΚΟΣ

Το 2016, το ΥΕΕΒ στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του για την ανάπτυξη της οικονομίας, ετοίμασε αρχικά ένα έγγραφο ιδεών σε ότι αφορά μια νέα εθνική βιομηχανική πολιτική. Το υπό αναφορά έγγραφο κοινοποιήθηκε στο ΚΕΒΕ και στην ΟΕΒ, ως εμπλεκόμενοι φορείς και μέλη της Ομάδας Εργασίας (ΟΕ) που συστάθηκε σε συνεργασία με το ΥΕΕΒ, για την ετοιμασία και υλοποίηση της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής.

Παράλληλα με τα πιο πάνω, το 2016 η ΟΕΒ ετοίμασε μελέτη σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η βιομηχανία στην Κύπρο, την οποία παρέδωσε στο ΥΕΕΒ για αξιοποίηση.

Την ίδια περίοδο, ετοιμάστηκε μελέτη από το ΚΕΒΕ με τίτλο «Νέα Βιομηχανική Πολιτική: Πρόταση για τη Βιομηχανική Αναγέννηση και Επανεκκίνηση της Κυπριακής Οικονομίας» η οποία παραδόθηκε στον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας επίσης για αξιοποίηση.

Μετά από σχετική προετοιμασία, το 2018 πραγματοποιήθηκε ένας πρώτος κύκλος ανεπίσημων επαφών και διαβουλεύσεων με κατ' ιδίαν επισκέψεις σε 60 βιομηχανίες, επαφές με εμπλεκόμενα Υπουργεία και βασικούς συντελεστές του οικοσυστήματος από τον ευρύ δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Ο κύκλος αυτός επισφραγίστηκε με την πραγματοποίηση της Ημερίδας με θέμα «Σχεδιάζοντας τη Βιομηχανία της Νέας Εποχής, Βιομηχανώ για την Ανάπτυξη», στις 16 Απριλίου 2018. Στην Ημερίδα συμμετείχαν φορείς από τη βιομηχανία, την ακαδημαϊκή, ερευνητική, επιχειρηματική, επενδυτική και χρηματοπιστωτική κοινότητα, τον

δημόσιο τομέα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας πραγματοποιήθηκαν τέσσερα παράλληλα εργαστήρια τα οποία επικεντρώθηκαν στους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας:

1. **‘Doing Business’** (Επίλυση των Διαρθρωτικών Προβλημάτων της Βιομηχανίας, Υποδομές για Βιώσιμη Ανάπτυξη/ Παραγωγή, Βελτίωση Βιομηχανικού/Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος).
2. **‘Ψηφιοποίηση και Δεξιότητες’** (Ψηφιοποίηση της Βιομηχανίας, Ανάπτυξη Νέων Δεξιοτήτων και Ενίσχυση/ Αναβάθμιση Υφιστάμενων Δεξιοτήτων).
3. **‘Χρηματοδότηση’** (Ενίσχυση της Πρόσβασης στη Χρηματοδότηση).
4. **‘Εμπόριο και Εξωστρέφεια’** (Ενίσχυση της Πρόσβασης στις Αγορές/ Εξωστρέφεια, Εξαγωγές και Επενδύσεις).

Στη συνέχεια, η ΟΕ, προχώρησε στην καταγραφή και χαρτογράφηση των εισηγήσεων της ημερίδας. Παράλληλα, εντατικοποίησε τις διαβουλεύσεις με αρμόδιους δημόσιους φορείς (Απρίλιος-Ιούνιος 2018), για τη διαμόρφωση του τελικού πλαισίου και των δράσεων υλοποίησης της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής.

Οι εισηγήσεις και παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν κατά την εν λόγω περίοδο λήφθηκαν υπόψη στην τελική διαμόρφωση της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων που είχαμε, κατέδειξαν τις διαχρονικές και διαρθρωτικές αδυναμίες του βιομηχανικού τομέα.

- Μειωμένη ανταγωνιστικότητα, κυρίως λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας, του ψηλού κόστους παραγωγής και γενικότερα του αυξημένου κόστους στην εφοδιαστική αλυσίδα που προκύπτει από το μικρό μέγεθος της αγοράς, τον νησιώτικο χαρακτήρα της οικονομίας και την γεωγραφική και ενεργειακή «απομόνωση», τους περιορισμένους πόρους, την χαμηλή ικανότητα για καινοτομία, την μη επαρκή αξιοποίηση και εφαρμογή των προτύπων ποιότητας, την έλλειψη ολιστικής βιομηχανικής πολιτικής καθώς και κατάλληλων υποδομών.
- Εμπόδια στη λειτουργία και ανάπτυξη της βιομηχανίας, που προκύπτουν από τον ψηλό διοικητικό φόρτο, τη γραφειοκρατία και την έλλειψη συντονισμού των δράσεων και των πολιτικών σε σχέση με τη βιομηχανία.
- Χάσμα δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες της βιομηχανίας, που προκύπτει κυρίως από την αναντιστοιχία των δεξιοτήτων στην εκπαίδευση με την αγορά εργασίας, τη χαμηλή συμμετοχή σε επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ), την έλλειψη στενών δεσμών μεταξύ βιομηχανίας και έρευνας, την έλλειψη ικανότητας εμπορικής αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της Έρευνας και Καινοτομίας και την έλλειψη κουλτούρας για την εργοδότηση στη βιομηχανία.
- Έλλειψη στρατηγικών επενδύσεων σε βιομηχανικές δραστηριότητες και σε Έρευνα & Καινοτομία κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα.
- Δυσκολία πρόσβασης στη χρηματοδότηση, λόγω κυρίως της έλλειψης εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης και του αυστηρού ρυθμιστικού πλαισίου δανεισμού των τραπεζών.
- Ανεπαρκής συντονισμός μεταξύ αρμόδιων Υπηρεσιών για την πλήρη αξιοποίηση των εξαγωγικών ευκαιριών.
- Έλλειψη κουλτούρας στη συνεργασία στρατηγικής σημασίας μεταξύ επιχειρήσεων, σε τομείς παραγωγής, διανομής, εξαγωγών, και άλλους.

Ο ρόλος του κράτους

Το κράτος αναγνωρίζοντας τη σημασία της βιομηχανίας, σε συνεργασία με τους στρατηγικούς του εταίρους, στοχεύει να δημιουργήσει τους κατάλληλους μηχανισμούς, τις υποδομές και τα κατάλληλα χρηματοοικονομικά και άλλα εργαλεία ώστε, η βιομηχανία να καταστεί ζωτικός πυλώνας οικονομικής ανάπτυξης.

Ανάγκη για κοινό όραμα

Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η διασφάλιση της συνεργασίας και ο συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την υλοποίηση της νέας βιομηχανικής πολιτικής, κάτω από ένα κοινό όραμα.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η εξασφάλιση της επιτυχίας της νέας βιομηχανικής πολιτικής, προϋποθέτει ότι θα ληφθούν σοβαρά υπόψη οι διαχρονικές αδυναμίες της Κύπρου έτσι ώστε να τις μετατρέψουμε σε ευκαιρίες. Η επιτυχία του εγχειρήματος αυτού, στηρίζεται στην αξιοποίηση όλων των στρατηγικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Κύπρος και πάνω σε αυτά θα χτίσουμε τις βάσεις για την υλοποίηση της.

Η στρατηγική γεωγραφική της θέση, η συμμετοχή της ως μέλος της ΕΕ, το εύκρατο κλίμα και η μικρή και ευέλικτη οικονομία της, αποτελούν τα κατεξοχήν στρατηγικά πλεονεκτήματα που η Κύπρος διαθέτει.

Με το ελκυστικό επιχειρηματικό της περιβάλλον, το ψηλά μορφωτικό προσωπικό (ψηλό ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), τις καλές και εξελισσόμενες τεχνολογικές και εκπαιδευτικές υποδομές, το ψηλού επιπέδου ακαδημαϊκό και ερευνητικό προσωπικό, η Κύπρος μπορεί να αναπτυχθεί επενδύοντας στην καινοτομία και στην εξειδίκευση σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η αυξανόμενη εφαρμογή νέων τεχνολογιών στις επιχειρηματικές υποδομές, η αυξανόμενη διάθεση και συμμετοχή της Κύπρου στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία και η συμμετοχή της σε έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος που αφορούν κυρίως την ανακάλυψη των υδρογονανθράκων και του φυσικού αερίου (ΦΑ) στην ΑΟΖ της Κύπρου, την καθιστούν ένα κομβικό σημείο για περαιτέρω διακρατικές και περιφερειακές συνεργασίες στον τομέα της ενέργειας, της ναυτιλίας, των μεταφορών και της βιομηχανίας. Δημιουργούν επίσης νέες ευκαιρίες για επενδύσεις σε υποδομές και την περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας.

Με τις κατάλληλες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, η Κύπρος μπορεί να επανατοποθετηθεί πιο δυναμικά στους τομείς του διαμετακομιστικού εμπορίου, των διεθνών συνεργασιών και επενδύσεων.

Τα πιο πάνω σε συνάρτηση με το ευνοϊκό φορολογικό περιβάλλον, επεκτείνουν τον ορίζοντα των ευκαιριών για τη βιομηχανία και την ενεργό διασύνδεση της με τους υπόλοιπους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.

ΟΡΑΜΑ/ ΑΠΟΣΤΟΛΗ/ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς του βιομηχανικού οικοσυστήματος, είχε ως αποτέλεσμα την ανάδειξη έξι στρατηγικών πυλώνων υλοποίησης της νέας βιομηχανικής πολιτικής. Οι πυλώνες αυτοί επικεντρώνονται στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, μέσα από τη βελτίωση της παραγωγικότητας, της επιχειρηματικότητας, της ψηφιοποίησης, της καινοτομίας, της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και των συνθηκών του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Το Όραμα της κυβέρνησης είναι η δημιουργία μίας εύρωστης, ευέλικτης, έξυπνης και τεχνολογικά αναπτυγμένης βιομηχανίας με συναφείς υπηρεσίες, η οποία θα συνεισφέρει ουσιαστικά στην ανάπτυξη και στην ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας και στην ευημερία των πολιτών.

Η **Αποστολή** της νέας βιομηχανικής πολιτικής είναι η ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας που θα συμβάλουν στη βιωσιμότητα και στην ανταγωνιστικότητα της κυπριακής βιομηχανίας.

Ο **Βασικός Στόχος** είναι η σταδιακή αύξηση της παραγωγικότητας της βιομηχανίας μέσα από την διευκόλυνση της λειτουργίας του βιομηχανικού οικοσυστήματος και τις κατάλληλες επενδύσεις στην αειφορία, στην καινοτομία, στη ψηφιοποίηση, στις υποδομές και στις δεξιότητες των βιομηχανιών και των επιχειρήσεων.

Η βιωσιμότητα μιας τέτοιας πολιτικής είναι υψίστης σημασίας τόσο για τις τωρινές όσο και για τις μελλοντικές γενεές. Στην όλη πορεία υλοποίησης της πολιτικής, θα υπάρχει η **δυνατότητα αναπροσαρμογής** της σύμφωνα με τις εκάστοτε κοινο-οικονομικές συνθήκες και τις ειδικές ανάγκες της οικονομίας και των πολιτών. Το σχέδιο δράσης της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής, θα αξιολογείται και θα αναπροσαρμόζεται μετά το τέλος κάθε έτους υλοποίησης.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ

Σε συνάρτηση με την Ανανεωμένη Στρατηγική Βιομηχανικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η υλοποίηση της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής διαμορφώνεται γύρω από έξι στρατηγικούς πυλώνες:

Οι έξι Στρατηγικοί Πυλώνες αποσκοπούν -

1. Στην επίτευξη Βιώσιμης Ανάπτυξης και Παραγωγής, μέσα από τη δημιουργία κατάλληλων υποδομών και έργων, θεσμών και μηχανισμών, επιχειρηματικών μοντέλων, κυκλικών διαδικασιών παραγωγής και εναλλακτικών ενεργειακών συστημάτων.

2. Στη Βελτίωση των Συνθηκών του Βιομηχανικού και, γενικότερα, του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, μέσα από την άρση των εμποδίων για τη λειτουργία και ανάπτυξη των βιομηχανιών, τη μείωση του διοικητικού τους φόρτου και κόστους, μέσω καλύτερων κρατικών υπηρεσιών, εφαρμογής της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της δημιουργίας θετικής κουλτούρας για τη βιομηχανία και την καινοτομία.

3. Στη Ψηφιοποίηση της Βιομηχανίας μέσα από την υιοθέτηση ψηφιακών συστημάτων και εφαρμογών παραγωγής, σύγχρονου εξοπλισμού και τεχνολογιών αιχμής, αλλά και μέσω της δημιουργίας έξυπνων εργοστασίων και υποδομών ψηφιακών υπηρεσιών.

4. Στην Ανάπτυξη νέων και Υφιστάμενων Δεξιοτήτων του Ανθρώπινου Δυναμικού, μέσα από την αναδιαμόρφωση των προγραμμάτων εκπαίδευσης, της δια βίου μάθησης και της εφαρμογής προτύπων πιστοποίησης για ψηφιακές και άλλες δεξιότητες - χρήσιμες για τη βιομηχανία.

5. Στην Πρόσβαση στη Χρηματοδότηση μέσα από τη μέγιστη και ευέλικτη αξιοποίηση υφιστάμενων, αλλά και μέσα από τον σχεδιασμό νέων εναλλακτικών εργαλείων χρηματοδότησης, κρατικών ενισχύσεων, μέγιστη αξιοποίηση διαθέσιμων ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων και περιφερειακών και διακρατικών συμφωνιών.

6. Στην Πρόσβαση στις Αγορές μέσα από τη δημιουργία μηχανισμών που θα βοηθήσουν στην ενίσχυση του εμπορίου, του μάρκετινγκ, στην προσέλκυση και διευκόλυνση επενδύσεων, καθώς και, στην αξιοποίηση διακρατικών συμφωνιών.

Η νησιώτικη οικονομία της Κύπρου και η απόσταση της από την κεντρική Ευρώπη, είναι οι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν τόσο την ανταγωνιστικότητα όσο και την παραγωγικότητα της βιομηχανίας και της επιχειρηματικότητας γενικότερα. Στην κατάσταση αυτή συντείνει και το γεγονός ότι, η οικονομία της Κύπρου αποτελείται από 99,9% μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) από τις οποίες το 93,3% είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις (μέχρι 9 άτομα)ⁱⁱⁱ.

Το μέγεθος αυτό από μόνο του, εξυπακούει ότι η Κύπρος δεν έχει εκείνους τους φυσικούς και άλλους πόρους, που θα μπορούσαν να στηρίξουν μια βιώσιμη ανάπτυξη αλλά ούτε και τη δυνατότητα για παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων με αποδοτικό τρόπο. Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, η έλλειψη των φυσικών πόρων και η μεγάλη απόσταση/ δυσκολία πρόσβασης προς αυτούς, καθώς και η χαμηλή ικανότητα για καινοτομία, αποτελούν τροχοπέδη στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας, ούτως ώστε η βιομηχανία να μπορεί να ανταγωνιστεί βιομηχανίες μαζικής παραγωγής του εξωτερικού με ψηλά πρότυπα ποιότητας, ψηλό βαθμό χρήσης τεχνολογίας, ψηλό ποσοστό επένδυσης στην έρευνα και καινοτομία και ψηλό βαθμό επιχειρηματικής πολυπλοκότητας.

Εντούτοις, βρισκόμαστε σε ένα από τα πιο κομβικά σημεία της παγκόσμιας ιστορίας της βιομηχανίας. Η ψηφιακή καινοτομία στην Ευρωπαϊκή οικονομία επιταχύνεται ταχέως. Η μεταποιητική βιομηχανία παγκοσμίως βρίσκεται ήδη στο στάδιο της μεταμόρφωσης, μέσα από την Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση.

Η Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση, δίνει λύσεις και ευκαιρίες σε ΜΜΕ και σε

μικρές οικονομίες όπως η Κύπρος. Αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο εμπορευματοποιούμε και παράγουμε αξία από προϊόντα και υπηρεσίες, δημιουργώντας νέες αγορές και επιχειρηματικές ευκαιρίες. Οι τεχνολογίες που την συνοδεύουν (όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη, η Ρομποτική, το Διαδίκτυο των Πραγμάτων, οι Συννεφοτεχνολογίες, τα Μεγάλα Δεδομένα, η Κυβερνοασφάλεια, κ), δημιουργούν συνθήκες καινοτομίας, μειώνουν το κόστος, εκσυγχρονίζουν τον εργασιακό χώρο και τις διαδικασίες παραγωγής και ενισχύουν τις εξαγωγές. Επιπλέον, αυξάνουν την προστιθέμενη αξία και την ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων, και παράλληλα δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.

Η Κύπρος θα πρέπει να επανατοποθετηθεί, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που της δίνονται μέσα από την Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση. Για να γίνει αυτό χρειάζονται βελτιωτικές αλλαγές στις διαδικασίες παραγωγής, στην κατάρτιση/ εξειδίκευση του προσωπικού, στο δίκτυο της τροφοδοτικής αλυσίδας εντός και εκτός παραγωγής μέχρι τον τελικό καταναλωτή και ενσωμάτωση κατάλληλης τεχνολογίας και εξοπλισμού, ούτως ώστε να πετύχουμε **βιώσιμη και προσαρμοστική προς τις απαιτήσεις των πελατών παραγωγή**. Με τα κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία, επενδύσεις και τις κατάλληλες στρατηγικές συνεργασίες, η Κύπρος θα πρέπει να εστιάσει σε δομές και υποδομές, στην ενέργεια, στην κυκλική οικονομία, στη ψηφιοποίηση, στην καινοτομία και στις δεξιότητες, για να βελτιώσει το συγκριτικό της πλεονέκτημα.

Στάδια Υλοποίησης του Προγράμματος

Πρώτο Στάδιο Υλοποίησης

Η αρχική μας προσέγγιση θα εστιάσει στη διαχείριση και στην αντιμετώπιση των διαχρονικών και διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο βιομηχανικός τομέας και σε δράσεις για τη διευκόλυνση της βιομηχανικής δραστηριότητας. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από στρατηγικές συνεργασίες με άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, σε επίπεδο δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, με στόχο τη δημιουργία των απαραίτητων υλικών και άυλων πόρων και υποδομών, αλυσίδων αξίας και ενός αποτελεσματικού μηχανισμού διακυβέρνησης, για την υλοποίηση της πρώτης φάσης του προγράμματος 2019-2022.

Δεύτερο Στάδιο Υλοποίησης

Στη συνέχεια, η υλοποίηση του προγράμματος θα αποκτήσει μια περισσότερο στρατηγική προσέγγιση, με στόχευση σε βιομηχανικούς και επιχειρηματικούς κλάδους, αλλά και σε συμπράξεις στρατηγικής σημασίας για το βιομηχανικό οικοσύστημα και την οικονομία, με στόχο την παραγωγή, προώθηση και εμπορευματοποίηση μοναδικών προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της εφαρμογής σχεδίου για την ανάπτυξη και την διασύνδεση οριζόντιων και κάθετων αλυσίδων αξίας, που θα συνδέουν την παραγωγή μεταξύ διαφορετικών τομέων οικονομικής δραστηριότητας όπως: ο Πρωτογενής Τομέας (Γεωργία, Κτηνοτροφία, Ιχθυοκαλλιέργεια) με τη Μεταποιητική Βιομηχανία και τον Τουρισμό, ή η Βιομηχανία με το Χονδρικό/ Λιανικό Εμπόριο και τις Υπηρεσίες Πληροφορικής,

Τηλεπικοινωνιών και Logistics, και άλλους συνδυασμούς.

Σταδιακά και σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, στόχος θα είναι η αύξηση της ζήτησης και της προσφοράς μεταξύ του βιομηχανικού τομέα και της υπόλοιπης οικονομίας και η σταδιακή αλλαγή του υφιστάμενου αναπτυξιακού προτύπου και της μετεξέλιξης του σε ένα σύγχρονο συνδυαστικό μοντέλο που θα αξιοποιεί σύγχρονες μορφές επιχειρηματικής λειτουργίας, μέσω της δημιουργίας αλυσίδων αξίας, δικτυώσεων και άλλων συνεργατικών σχημάτων των παραγωγικών επιχειρήσεων του πρωτογενούς, του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα οικονομικής δραστηριότητας. Ως αποτέλεσμα αυτού του συνδυασμού, αυξάνονται οι δυνατότητες επιτυχίας για τη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων με αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, τη δημιουργία ενός διεθνώς αναγνωρισμένου ονόματος για την Κύπρο (branding), την εξωστρέφεια και την υποκατάσταση των εισαγωγών, την απασχόληση και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Συνδυαστικά, η υλοποίηση του προγράμματος θα στοχεύσει σε βασικούς κλάδους βιομηχανίας με πολλαπλασιαστικά οφέλη αλλά και με χαρακτηριστικά δυναμικής δυναμικής ανάπτυξης προς την οικονομία, όπως οι φαρμακοβιομηχανίες, οι βιομηχανίες τροφίμων, η τσιμεντοποιεία, οι κυκλικές βιομηχανίες και άλλες που παράγουν τεχνολογία, καινοτομία και εξοπλισμό, για τις οποίες θα δημιουργηθούν σχέδια τεχνολογικής αναβάθμισης και θα ενταχθούν σε ένα πιο εξειδικευμένο πλαίσιο στήριξης Βιομηχανίας 4.0.

1^ο Στάδιο Υλοποίησης
[Διαχείριση/ Αντιμετώπιση
Διαχρονικών/Διαρθρωτικών
Προβλημάτων Βιομηχανίας]

- Δημιουργία στρατηγικών συνεργασιών βιομηχανικού τομέα με άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας σε επίπεδο δημόσιου/ιδιωτικού τομέα.
- Δημιουργία απαραίτητων υλικών/ άυλων πόρων και υποδομών.
- Δημιουργία αποτελεσματικού μηχανισμού διακυβέρνησης.

2^ο Στάδιο Υλοποίησης
[Στρατηγική Στόχευση σε Αλυσίδες
Αξίας και Κλάδους]

- Ανάπτυξη αλυσίδων παραγωγής μεταξύ αλληλοσυνδεόμενων τομέων/ κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.
- Στόχευση νέων ή υφιστάμενων σχεδίων τεχνολογικής αναβάθμισης προς συγκεκριμένους βιομηχανικούς κλάδους, κάτω από ένα πιο εξειδικευμένο πλαίσιο στήριξης Βιομηχανίας 4.0.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η Δομή του Βιομηχανικού Τομέα

Σύμφωνα με την ταξινόμηση της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, η οποία βασίζεται στο σύστημα ταξινόμησης οικονομικών δραστηριοτήτων NACE Αναθ. 2 της ΕΕ, ο τομέας της βιομηχανίας καλύπτει τις οικονομικές δραστηριότητες των Ορυχείων και Λατομείων (Β), της Μεταποίησης (Γ), της Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος (Δ) και της Παροχής νερού, επεξεργασίας λυμάτων, διαχείρισης αποβλήτων και δραστηριοτήτων εξυγίανσης (Ε).^{iv}

Η Χωροταξία της Βιομηχανίας

Η βιομηχανία εκτείνεται σε 13 βιομηχανικές περιοχές, σε 85 βιομηχανικές ζώνες και σε 62 βιοτεχνικές ζώνες παγκυπρίως^v. Επιπλέον, υπάρχουν βιομηχανικά υποστατικά τα οποία αφορούν κυρίως σε αυτό-εργοδοτούμενους με ειδική άδεια λειτουργίας από τους δήμους και τις κοινότητες, εκτός βιομηχανικών και βιοτεχνικών ζωνών και περιοχών, ανά το παγκύπριο.

Ο Ρυθμός Ανάπτυξης του Βιομηχανικού Τομέα

Το 2017 παρουσιάζεται για τρίτη συνεχόμενη χρονιά θετικός ρυθμός ανάπτυξης της βιομηχανίας σε πραγματικούς όρους. Βάσει προκαταρκτικών εκτιμήσεων της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, ο ρυθμός αυτός στο σύνολο του βιομηχανικού τομέα έφτασε στο 5,7% το 2017.^{vi} Ο μεταποιητικός τομέας που αποτελεί και το μεγαλύτερο τμήμα της βιομηχανίας, παρουσίασε αύξηση 7,5% το 2017, σε

σύγκριση με 6,3% το 2016 και 5,9% το 2015.^{vii}

Εξαγωγές Βιομηχανικών Προϊόντων

Κατά το 2016, οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων εγχώριας παραγωγής σημείωσαν αύξηση 2,6%, σε σύγκριση με το 2015. Οι σημαντικότερες κατηγορίες που εξήχθησαν ήταν κατά σειρά σπουδαιότητας τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα τρόφιμα, τα μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα, τα προϊόντα ανακύκλωσης και τα μηχανήματα και εξοπλισμός. Μεγάλες αυξήσεις σε σχέση με το 2015 σημειώθηκαν στις εξαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων και προϊόντων φρούτων και λαχανικών, ενώ σημαντικές μειώσεις σημειώθηκαν στις εξαγωγές τσιμέντου και βασικών μετάλλων.

Η Διάρθρωση του Βιομηχανικού Τομέα

Κατά το 2016 λειτουργούσαν 5308 επιχειρήσεις με κύρια δραστηριότητα στον βιομηχανικό τομέα.^{viii} Από τις επιχειρήσεις αυτές, οι 5300 είναι ΜΜΕ (4725 – πολύ μικρές επιχειρήσεις από 0-9 άτομα, 502 – μικρές επιχειρήσεις από 10-49 άτομα και 73 – μεσαίες επιχειρήσεις από 50-249 άτομα), ενώ μόνο οι 8 είναι μεγάλες επιχειρήσεις.^{ix} Κατά το 2017, η συνεισφορά του Βιομηχανικού Τομέα στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) (βάσει μεγέθους Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ)) ανήλθε στο 7,9% ^x και στο 8,8% στην αγορά εργασίας^{xi}.

Η παραγωγή τροφίμων αποτελεί τη σημαντικότερη δραστηριότητα με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στην προστιθέμενη αξία του βιομηχανικού τομέα. Συγκεκριμένα, συνεισφέρει το 22,1% της προστιθέμενης αξίας του τομέα. Η παροχή ηλεκτρισμού

συνεισφέρει το 21,6% της προστιθέμενης αξίας της βιομηχανίας. Η παραγωγή τροφίμων είναι η δραστηριότητα με τη μεγαλύτερη απασχόληση στον βιομηχανικό τομέα, αφού απασχολεί το 33,5% των εργαζόμενων στη βιομηχανία. Άλλες δραστηριότητες με σημαντικό μερίδιο στη συνολική προστιθέμενη αξία και στην απασχόληση του τομέα είναι η παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων, η παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων, η κατασκευή μεταλλικών προϊόντων και η επεξεργασία λυμάτων.

Ανταγωνιστικότητα - Δαπάνες, Κόστος Προσωπικού και Παραγωγικότητα

Η ανταγωνιστικότητα συχνά ορίζεται ως η ικανότητα μιας επιχείρησης να βελτιώνει τη θέση της στην αγορά. Η διάρθρωση των δαπανών, οι επενδύσεις, όπως και η παραγωγικότητα παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης. Τα επίπεδα παραγωγικότητας είναι δυνατό να αυξηθούν με την αναδιοργάνωση και την αναδιανομή των συντελεστών της παραγωγικής διαδικασίας, με την εισαγωγή νέων διαδικασιών και τεχνολογιών, με την αύξηση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού (μέσω εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων) και με τις πάγιες επενδύσεις σε μηχανήματα και εξοπλισμό αλλά και σε τεχνολογίες αιχμής.

Λειτουργικές Δαπάνες^{xii}

Το 2015, στο σύνολο της βιομηχανίας, το 68,4% των λειτουργικών δαπανών των επιχειρήσεων αποτελούσαν τα έξοδα παραγωγής. Οι πρώτες ύλες και τα υλικά συσκευασίας αποτελούσαν το 55,3% των λειτουργικών εξόδων και τα υπόλοιπα έξοδα παραγωγής το 13,1%. Το κόστος των καυσίμων παραγωγής (2%), του

ηλεκτρισμού (4,2%) και των καυσίμων και επιδιορθώσεων οχημάτων και μεταφορικών (3,5%), κυμάνθηκε στο 9,7% των εξόδων παραγωγής.^{xiii} Το κόστος του προσωπικού ανήλθε στο 23,6% των λειτουργικών εξόδων και τα διοικητικά έξοδα στο 4,5%. Στη μεταποίηση, οι δαπάνες για πρώτες ύλες και υλικά συσκευασίας αποτελούσαν το 56,1% των λειτουργικών εξόδων, τα άλλα έξοδα παραγωγής το 12,6%, τα έξοδα προσωπικού το 24,2% και τα διοικητικά έξοδα το 4,7%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Τμήματος Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και βάσει του ορίου στο οποίο εμπίπτει μία εγκατάσταση στο Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου 20MW thermal, οι πιο ενεργοβόρες αφορούν βιομηχανίες στην παραγωγή ηλεκτρισμού, τσιμέντου και στην κεραμοποιεία/ τουβλοποιεία. Συγκεκριμένα, το 2015, η κατανάλωση του ηλεκτρισμού από τη βιομηχανία αντιστοιχούσε στο 18,8% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρισμού της Κύπρου σε κιλοβατώρες, με τη μεταποίηση και την παροχή νερού/επεξεργασία λυμάτων και διαχείριση αποβλήτων να έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο.^{xiv}

Κόστος Προσωπικού

Όπως έχει ήδη αναφερθεί το κόστος προσωπικού αναλογεί στο 23,6% των λειτουργικών εξόδων των επιχειρήσεων. Από αυτό, το 82,9% αφορά σε μισθούς, ημερομίσθια και λοιπές παροχές, ενώ το υπόλοιπο 17,1% σε συνεισφορές του εργοδότη σε διάφορα ταμεία εργοδοσίας, όπως το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Ταμείο Αδειών, το Ταμείο Προνοίας, κλπ.

Το μέσο κόστος ανά απασχολούμενο άτομο στο σύνολο της βιομηχανίας κατά το 2015, κυμαίνεται στις €21,7 χιλιάδες και στη μεταποίηση στις €19,2 χιλιάδες. Στα ορυχεία και λατομεία και παροχή ηλεκτρισμού παρατηρείται το ψηλότερο μέσο κόστος ανά απασχολούμενο άτομο στις €46,2 χιλιάδες, ενώ το χαμηλότερο στη μεταποίηση στις €19,2 χιλιάδες.

Πέραν των ορυχείων, λατομείων και παροχής ηλεκτρισμού, οι οικονομικές δραστηριότητες με το ψηλότερο μέσο κόστος ανά απασχολούμενο άτομο είναι: η παροχή νερού, η επεξεργασία λυμάτων, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα βασικά μέταλλα, τα ηλεκτρονικά και τα ηλεκτρικά, τα καπνά και τα προϊόντα πετρελαίου, η ποτοποιία, οι επισκευές και οι εγκαταστάσεις, τα άλλα μη μεταλλικά προϊόντα, τα μηχανήματα και ο εξοπλισμός.

Παραγωγικότητα

Η παραγωγικότητα συχνά θεωρείται ως ένα από τα κύρια μεγέθη μέτρησης της αποδοτικότητας, δείχνοντας πόσο αποτελεσματικά οι οικονομικές εισροές μετατρέπονται σε παραγωγή. Η φαινομενική παραγωγικότητα ορίζεται ως η προστιθέμενη αξία που παράγεται από κάθε απασχολούμενο άτομο.

Κατά το 2015, κατά μέσο όρο κάθε απασχολούμενο άτομο στη βιομηχανία παρήγαγε €42,9 χιλιάδες προστιθέμενης αξίας σε σχέση με €40,2 χιλιάδες προστιθέμενης αξίας το 2014. Η φαινομενική παραγωγικότητα ήταν ψηλότερη στον κλάδο της επεξεργασίας των λυμάτων με €199,0 χιλιάδες, και στα ορυχεία, λατομεία και παροχή ηλεκτρισμού με €128,6 χιλιάδες^{xv}.

Οι πιο παραγωγικές οικονομικές δραστηριότητες του βιομηχανικού τομέα,

με την πιο πάνω ερμηνεία της έννοιας της παραγωγικότητας ήταν:

- η επεξεργασία λυμάτων,
- τα ορυχεία, λατομεία και ο ηλεκτρισμός,
- η παροχή νερού,
- τα ηλεκτρονικά και τα ηλεκτρικά,
- η ποτοποιία,
- τα φαρμακευτικά προϊόντα,
- τα βασικά μέταλλα, και
- τα άλλα μη μεταλλικά προϊόντα.

Το έγγραφο εργασίας των Υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Έκθεση της Κύπρου 2018^{xvi} καταδεικνύει ότι, η χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας της Κύπρου, αποτελεί ένα από τους βασικούς παράγοντες που περιορίζουν την ανάπτυξη της οικονομίας της. Στο έγγραφο σημειώνεται ότι η παραγωγικότητα εργασίας της Κύπρου έχει παραμείνει στάσιμη από το 2008 και οι επενδύσεις που τη βελτιώνουν παραμένουν περιορισμένες. Στο μεσοπρόθεσμο διάστημα, αναδυόμενες πιέσεις για αύξηση του κόστους θα μπορούσαν να διαταράξουν την ανταγωνιστικότητα, εάν η παραγωγικότητα δεν βελτιωθεί. Επιπλέον, παρουσιάζεται έλλειψη στη συνάφεια της αγοράς εργασίας και της ποιότητας των νέων που αναζητούν εργασία.

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΥΛΩΝΑΣ 1.
*ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ*

ΠΥΛΩΝΑΣ 2.
*ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ/ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ*

ΠΥΛΩΝΑΣ 3.
ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΠΥΛΩΝΑΣ 4.
*ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΝΙΣΧΥΣΗ/ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ*

ΠΥΛΩΝΑΣ 5.
*ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ*

ΠΥΛΩΝΑΣ 6.
*ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ
ΑΓΟΡΕΣ/ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΞΑΓΩΓΕΣ
ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*

ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΥΠΟΔΟΜΕΣ\ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ\ ΕΞΑΓΩΓΕΣ
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ
ΠΛΑΤΥΝΕΣ Ε

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗ

ΠΥΛΩΝΑΣ 1 – ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών εξυπακούει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της καινοτομίας και στη μείωση των λειτουργικών δαπανών - ιδιαίτερα των δαπανών που σχετίζονται με την παραγωγή.

Για να γίνει αυτό χρειάζονται βελτιωτικές αλλαγές στις διαδικασίες παραγωγής, στην κατάρτιση/ εξειδίκευση του προσωπικού, στο δίκτυο της τροφοδοτικής αλυσίδας εντός και εκτός παραγωγής μέχρι τον τελικό καταναλωτή και ενσωμάτωση κατάλληλης τεχνολογίας και εξοπλισμού, ούτως ώστε να πετύχουμε βιώσιμη και προσαρμοστική παραγωγή αλλά και ανταγωνιστικότητα.

Η αξιοποίηση και η ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών άνθρακα

και καθαρής ενέργειας και η έξυπνη αξιοποίηση των πόρων, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ιδιαίτερα για κλάδους έντασης ενέργειας) και η δέσμευση και αποθήκευση του άνθρακα, θα επιταχύνουν τον μετασχηματισμό για την ενεργειακή μετάβαση της χώρας, θα οδηγήσουν σε αύξηση του ανταγωνισμού στην λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και θα δημιουργήσουν ευκαιρίες για νέα μοντέλα υπηρεσιών και επιχειρηματικής δραστηριότητας, μέσα από νέες υποδομές για βιώσιμη ανάπτυξη και παραγωγή.

Επιπλέον, θα δημιουργήσει ένα ευνοϊκό πλαίσιο για τη στήριξη της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα με απτά οικονομικά και ποιοτικά αποτελέσματα για τη βιομηχανία, τις περιφέρειες, τις πόλεις, τους εργαζομένους και τους πολίτες.

1.1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΕΞΕ) ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η κατανάλωση ενέργειας στον βιομηχανικό τομέα για το έτος 2016, σύμφωνα με το εθνικό ενεργειακό ισοζύγιο, αντιπροσωπεύει το 13% της εθνικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας. Η βιομηχανία τσιμέντου είναι ο κύριος καταναλωτής του τομέα, με μερίδιο σχεδόν 60% της συνολικής βιομηχανικής κατανάλωσης ενέργειας. Άλλοι τομείς με υψηλή κατανάλωση είναι ο τομέας τροφίμων και ποτών (17%), ύδρευσης (7%) και άλλων μη μεταλλικών ορυκτών (7%).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης που ολοκλήρωσε το ΥΕΕΒ το 2017, το τεχνικά μέγιστο δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας στον βιομηχανικό τομέα, σε σχέση με το σενάριο αναφοράς για τα έτη 2030 και 2050, είναι 20% και 21,5% αντίστοιχα.

Λαμβάνοντας υπόψη τους τεχνικούς περιορισμούς της αγοράς, όπως επίσης, τους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους για την εφαρμογή μέτρων ενεργειακής απόδοσης (ρεαλιστικό σενάριο), το ρεαλιστικό οικονομικό δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας στο βιομηχανικό τομέα σε σχέση με το σενάριο αναφοράς για τα έτη 2030 και 2050, είναι 3,3% και 7% αντίστοιχα. Τα αποτελέσματα της μελέτης για το ρεαλιστικό οικονομικό δυναμικό ενεργειακής απόδοσης σε κάθε τομέα, θα αποτελέσουν τη βάση για το καθορισμό των εθνικών στόχων ενεργειακής απόδοσης για το 2030. Οι στόχοι αυτοί και τα μέτρα που θα υλοποιηθούν για την επίτευξη τους, θα περιληφθούν στο ενοποιημένο εθνικό σχέδιο δράσης για την Ενέργεια και το Κλίμα για την περίοδο 2021-2030,

σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό για τη Διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης.

Από τα πιο πάνω, διαφαίνεται η ύπαρξη κάποιου περιθωρίου βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στον βιομηχανικό τομέα. Η προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, εκτός από την αύξηση της αποδοτικότητας και ανταγωνιστικότητας μιας βιομηχανικής μονάδας, συμβάλει καθοριστικά στην επίτευξη των εθνικών στόχων/ δεσμεύσεων για την εξοικονόμηση ενέργειας, τόσο για το 2020 όσο και για το 2030.

Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, δηλαδή η βελτίωση του λόγου της παραγωγής αγαθών προς την απαιτούμενη ενέργεια, μπορεί να επιτευχθεί είτε με αύξηση της παραγωγής και διατήρηση της απαιτούμενης ενέργειας, είτε με μείωση της απαιτούμενης ενέργειας και διατήρηση της παραγωγής ή με συνδυασμό των δυο. Είναι συνεπώς σημαντικό, όταν εφαρμόζεται οποιαδήποτε τεχνολογία για προστασία του περιβάλλοντος ή η εγκατάσταση συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε μια βιομηχανία, να εξασφαλίζεται ταυτόχρονα και βελτίωση της ενεργειακής της απόδοσης μέσω συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας.

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ

Στον βιομηχανικό τομέα, λαμβάνονται μέτρα για προώθηση των ενεργειακών ελέγχων στις ΜΜΕ και ο συνδυασμός τους με προγράμματα που στοχεύουν σε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ενεργειακής απόδοσης. Ο ενεργειακός έλεγχος ο οποίος πραγματοποιείται από αδειούχο ενεργειακό ελεγκτή, εντοπίζει, μετά από

σχετική επί τόπου επιθεώρηση, δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας στην παραγωγική διαδικασία αλλά και στο κτιριακό μέρος μιας βιομηχανικής μονάδας και προτείνει λύσεις για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Το ΥΕΕΒ έχει ετοιμάσει σχέδιο παροχής οικονομικών κινήτρων για διενέργεια ενεργειακών ελέγχων στις ΜΜΕ, αξιοποιώντας πόρους του Ταμείου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΕΞΕ). Σημειώνεται ότι η διενέργεια ενεργειακού ελέγχου από μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν εμπíπτουν στις ΜΜΕ, αποτελεί νομική υποχρέωση των ίδιων των επιχειρήσεων.

Το ΥΕΕΒ σε συνεργασία με την ΟΕΒ και το ΚΕΒΕ, προωθεί επίσης τον ορισμό ενεργειακού υπευθύνου (διαχειριστή ενέργειας) στις επιχειρήσεις και στις βιομηχανίες. Ο διαχειριστής ενέργειας παρακολουθεί τα θέματα χρήσης ενέργειας στη βιομηχανία και αναλαμβάνει, σε συνεννόηση με τη διεύθυνση, τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των δράσεων για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Τα θέματα που πρέπει να καλύπτει η εκπαίδευση και τα καθήκοντα του διαχειριστή ενέργειας, καθορίζονται σε σχετικό Υπουργικό Διάταγμα.

Επιπλέον, σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τυποποίησης (CYS), προωθείται η ενημέρωση των επιχειρήσεων και των βιομηχανιών, για τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης (ISO50001). Τα συστήματα ενεργειακής διαχείρισης αποτελούν σημαντικά εργαλεία για τις βιομηχανίες, στην προσπάθεια τους να βελτιώσουν την ενεργειακή τους απόδοση και να μειώσουν το ενεργειακό τους κόστος.

Επιπρόσθετα, το ΥΕΕΒ κατόπιν έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου έχει ανακοινώσει τη λειτουργία σχεδίου στήριξης για την παραγωγή ενέργειας από μονάδες συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας ψηλής απόδοσης με τη μέθοδο συμψηφισμού λογαριασμών (net-billing).

Επιπλέον βρίσκεται σε εξέλιξη η ετοιμασία νομικού πλαισίου για εισαγωγή καθεστώτος υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης σε προμηθευτές ενέργειας. Μέσω αυτού, οι ιδιοκτήτες των βιομηχανιών που υλοποιούν μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και συνεπώς έχουν στη διάθεση τους μονάδες εξοικονόμησης ενέργειας, θα μπορούν να τις εμπορευθούν με το ανάλογο οικονομικό όφελος.

Μέτρα λαμβάνονται επίσης σε συνεργασία με άλλους φορείς, για ενημέρωση του βιομηχανικού τομέα όσον αφορά στις δυνατότητες αξιοποίησης των παρόχων ενεργειακών υπηρεσιών, οι οποίοι μπορούν να αναλάβουν την χρηματοδότηση και υλοποίηση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας στις εγκαταστάσεις τους. Τέλος αναφέρεται ότι με χρηματοδότηση από την Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τη συνεργασία του Ενεργειακού Γραφείου Κυπρίων Πολιτών (ΕΓΚΠ), την περίοδο 2018-2019 υλοποιούνται από το ΥΕΕΒ στοχευμένα μέτρα για αύξηση της ενημέρωσης του βιομηχανικού τομέα για τα οφέλη από επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης (δημιουργία δικτύων συνεργασίας, ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, κα).

Όλα τα πιο πάνω μέτρα, συμβάλλουν στην επίτευξη των εθνικών στόχων και υποχρεώσεων για την εξοικονόμηση ενέργειας μέχρι το 2020, αλλά και δημιουργούν ευκαιρίες για τις

βιομηχανίες. Ο εθνικός προγραμματισμός μέχρι το 2020, περιγράφεται στο αναθεωρημένο εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση.

Το 2019, στα πλαίσια του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα μέχρι το 2030, το ΥΕΒΒ θα καθορίσει την εθνική στρατηγική για την εξοικονόμηση ενέργειας μετά το 2020. Για τον σκοπό αυτό, θα αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα και οι εισηγήσεις της μελέτης “An Energy efficiency strategy for Cyprus up to 2020, 2030 and 2050”. Όσον αφορά τον βιομηχανικό τομέα, οι δράσεις που προτείνει η μελέτη, αποτελούν μέρος του πίνακα που βρίσκεται **στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου**. Όπως φαίνεται από τον πίνακα, μέρος των προτεινόμενων δράσεων προωθούνται βραχυπρόθεσμα, δηλαδή πριν το 2020.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης και της ημερίδας που διεξάχθηκε με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχει διαπιστωθεί ότι η βασική πρόκληση σε αυτόν τον τομέα είναι το ψηλό κόστος παραγωγής ενέργειας και ιδιαίτερα της ηλεκτρικής ενέργειας στη βιομηχανία, ως κόστος παραγωγής. Συνεπώς, δημιουργείται η ανάγκη για εξεύρεση τρόπων εξοικονόμησης της ενέργειας που θα επιφέρει τη μείωση του κόστους παραγωγής και εν δυνάμει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών βιομηχανιών μέσα από το παραγόμενο τελικό προϊόν.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται Σχέδιο Δράσης με αριθμό 1.1. Υποδομές για Εξοικονόμηση Ενέργειας και Μέτρα Βελτίωσης της Ενεργειακής

Απόδοσης στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

1.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΑΠΕ) ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η κατανάλωση ενέργειας στον βιομηχανικό τομέα για το έτος 2016, σύμφωνα με το εθνικό ενεργειακό ισοζύγιο, αντιπροσωπεύει το 13% της εθνικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας.

Το ΥΕΕΒ έχει ετοιμάσει σε συνεργασία με εξωτερικούς συμβούλους τρεις μελέτες που αφορούν την διείσδυση των ΑΠΕ στο Ενεργειακό Ισοζύγιο της Κύπρου. Από τις μελέτες αυτές διαφάνηκε ότι οι ΑΠΕ είναι ήδη σε θέση να ανταγωνιστούν τις συμβατικές τεχνολογίες ηλεκτροπαραγωγής και μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά τόσο στην επίτευξη των στόχων της κυβέρνησης σε σχέση με την συνεισφορά των ΑΠΕ στο Ενεργειακό Ισοζύγιο, όσο και στη μείωση του κόστους ενέργειας των καταναλωτών.

Οι στόχοι της κυβέρνησης σε σχέση με την διείσδυση των ΑΠΕ στο Ενεργειακό ισοζύγιο είναι:

- αύξηση του ποσοστού των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας στο 13%, μέχρι το 2020.
- 10% μερίδιο συμμετοχής ενέργειας από ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας στις μεταφορές μέχρι το 2020 (εξαιρούνται οι αερο-μεταφορές και η εσωτερική ναυσιπλοΐα).

Οι στόχοι της κυβέρνησης για την διείσδυση των ΑΠΕ για το 2030 και μετέπειτα, δεν έχουν ακόμα καθοριστεί. Ωστόσο, λόγω της διαφορετικής

προσέγγισης ως προς τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της σύνδεσης των Δράσεων για την Ενέργεια με αυτές για τις Κλιματικές Αλλαγές, θα καταρτιστεί το πρώτο προσχέδιο του «Εθνικού Σχέδιο Δράσης για την Ενέργεια και το Κλίμα». Όσον αφορά τα καθεστώτα στήριξης για τις ΑΠΕ για σκοπούς ηλεκτροπαραγωγής, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε την κατάργηση των καθεστώτων στήριξης με εγγυημένες τιμές και ένταξη των νέων εμπορικών έργων στην Ανταγωνιστική Αγορά Ηλεκτρισμού. Ο όρος «καθεστώτα στήριξης» χρησιμοποιείται αντί των Σχεδίων χορηγιών, εφόσον δεν περιλαμβάνουν χορηγία. Τα καθεστώτα στήριξης ωστόσο υποχρεώνουν τον Προμηθευτή Ηλεκτρικής Ενέργειας να κάνει αποδεκτή τη χρήση του συστήματος ΑΠΕ. Το ΥΕΕΒ εφαρμόζει καθεστώς στήριξης για την ενθάρρυνση της Ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ για ιδίαν κατανάλωση.

Σχετικά με τον Τομέα του Ηλεκτρισμού, στη βάση της εθνικής νομοθεσίας, το ΥΕΕΒ παρακολουθεί την οργάνωση της αγοράς ηλεκτρισμού στην Κύπρο και σε συνεργασία με λοιπές αρμόδιες αρχές (λ.χ. Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ)), προωθεί πολιτικές που, μεταξύ άλλων, αποσκοπούν: στη μείωση του κόστους του ηλεκτρικού ρεύματος, στην προώθηση ενός ενεργειακού μείγματος που να ανταποκρίνεται στις κλιματικές και περιβαλλοντικές μας δεσμεύσεις, στην προστασία των ευάλωτων καταναλωτών και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στην αγορά ηλεκτρισμού.

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ

Σε σχέση με τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, εφαρμόζεται το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΑΠΕ που προβλέπει την προώθηση των ΑΠΕ στους τομείς του Ηλεκτρισμού, Θέρμανσης/ Ψύξης και Μεταφορών. Στο πλαίσιο αυτό εφαρμόζονται:

1. Καθεστώς στήριξης για την προώθηση της Ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ για ιδίαν κατανάλωση. Το εν λόγω σχέδιο προβλέπει την παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από ΑΠΕ για σκοπούς ιδιοκατανάλωσης με την μέθοδο του συμψηφισμού μετρήσεων (net metering) για μικρά συστήματα (οικιακά και μικρές επιχειρήσεις) καθώς και με τη μέθοδο του συμψηφισμού λογαριασμών για μεγαλύτερα συστήματα. Το παρόν καθεστώς στήριξης αποσκοπεί στην επί τόπου παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ και χρήση εντός του υποστατικού με αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για τους χρήστες.
2. Καθεστώς στήριξης για την Παραγωγή Ηλεκτρισμού από ΑΠΕ με τελική κατάληξη των Έργων στην Ανταγωνιστική Αγορά Ηλεκτρισμού.

Για την ένταξη των εμπορικών συστημάτων ΑΠΕ στον τομέα της Ηλεκτροπαραγωγής, το ΥΕΕΒ εξήγγειλε καθεστώς στήριξης το οποίο προβλέπει τη λειτουργία εμπορικών έργων ΑΠΕ για ηλεκτροπαραγωγή, τα οποία πέραν της ίδιας κατανάλωσης, θα εντάσσονται στην

ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού. Στο πλαίσιο αυτό υποβλήθηκαν αιτήσεις για έργα συνολικής δυναμικότητας περίπου 393 MW.

Το ΥΕΕΒ στο πλαίσιο της Τεχνικής βοήθειας που λαμβάνει από την Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της ΕΕ (SRSS), θα βοηθήσει στον καταρτισμό του μελλοντικού Ενεργειακού Σχεδιασμού/ Στρατηγικής. Αυτά θα αξιολογηθούν και θα προωθηθούν προς όλους τους αρμόδιους για κατάλληλες ενέργειες.

Η χώρα μας, το 2019, στα πλαίσια του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα μέχρι το 2030, θα καθορίσει την εθνική στρατηγική για την εξοικονόμηση ενέργειας μετά το 2020. Για τον σκοπό αυτό, θα αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα και οι εισηγήσεις της μελέτης “An Energy Efficiency Strategy for Cyprus up to 2020, 2030 and 2050”.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Κατά τη διαβούλευση με τον βιομηχανικό κόσμο και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έγινε ιδιαίτερος λόγος για τη διαχείριση των αποβλήτων. Η διαβούλευση και η ημερίδα που διεξάχθηκε με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς κατέδειξε ότι οι βασικές προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε εστιάζονται για ακόμη μία φορά στο ψηλό κόστος παραγωγής ενέργειας που επηρεάζει την εξαγωγική ικανότητα και ανταγωνιστικότητα των κυπριακών επιχειρήσεων, στην έλλειψη της ευχέρειας για αυτό-παραγωγή και αξιοποίηση της πρόσθετης παραγόμενης ενέργειας και στην έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων για την προώθηση και την ενίσχυση της αξιοποίησης των ΑΠΕ στην παραγωγή.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης 1.2. Υποδομές για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και Ηλεκτροπαραγωγή στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου. Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

Επιπλέον, στο Παράρτημα ΙΙ και κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 1.2. Υποδομές για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και Ηλεκτροπαραγωγή, ακολουθούν πρόσθετες δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και που θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

1.3. ΥΠΟΔΟΜΕΣ/ ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Με βάση τον Κανονισμό (ΕΕ) 347/2013 δημιουργείται κάθε δύο χρόνια ένας Ενωσιακός Κατάλογος που περιλαμβάνει τα διασυνοριακά έργα ενέργειας (ηλεκτρισμού, φυσικού αερίου, πετρελαίου, διοξειδίου του άνθρακα, έξυπνα δίκτυα, κλπ). Τα διασυνοριακά έργα ενέργειας είναι γνωστά ως Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) και συμβάλλουν σημαντικά στις πολιτικές της ΕΕ για τη βιομηχανία, την ενέργεια, τις μεταφορές, τις τηλεπικοινωνίες και την κλιματική αλλαγή. Για να μπορεί ένα έργο ενέργειας να είναι υποψήφιο Έργο Κοινού Ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) πρέπει προηγουμένως να έχει ενταχθεί στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Ενέργειας (ΔΕΔ-Ε).

Στον εν λόγω Ενωσιακό Κατάλογο (γνωστός επίσης ως PCI List ή Κατάλογος ΕΚΕ) ενσωματώνονται τα έργα «με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και σημασία» που διασυνδέουν συνήθως δύο Κράτη Μέλη στη βάση της σημασίας τους για την ανάπτυξη Διευρωπαϊκών Δικτύων Ενέργειας (Trans-European Networks for Energy - TEN-E / ΔΕΔ-Ε. Η στρατηγική των ΔΕΔ-Ε επικεντρώνεται στη συνένωση των ενεργειακών υποδομών όλων των Κρατών Μελών (ΚΜ) και στα πλαίσια της έχουν καθοριστεί εννέα διάδρομοι προτεραιότητας – τέσσερις για υποδομές ηλεκτρισμού, τέσσερις για υποδομές φυσικού αερίου (ΦΑ) και ένας για αγωγούς πετρελαίου, καθώς και, τρεις θεματικές περιοχές προτεραιότητας που αφορούν τα έξυπνα δίκτυα (smart grids), τις λεωφόρους ηλεκτρισμού (electricity highways) και τα διασυνοριακά δίκτυα διοξειδίου του άνθρακα (cross-border carbon dioxide network).

Το ΥΕΕΒ σε συνεργασία με τις Ελληνικές Αρχές και τους Φορείς Υλοποίησης των έργων ενέργειας, έχουν εντάξει στον τρίτο Ενωσιακό Κατάλογο ΕΚΕ, τα EuroAsia Interconnector (Διασυνοριακή Σύνδεση Ηλεκτρισμού Ισραήλ-Κύπρος-Κρήτη-Ηπειρωτική Ελλάδα), το έργο EastMed Pipeline (Διασυνοριακός Αγωγός ΦΑ) και το έργο CyprusGas2EU (Πλωτή Μονάδα Αποθήκευσης και Επαναεροφοίησης (FSRU-Floating Storage and Regasification Unit) στο Βασιλικό με διασυνοριακές επιπτώσεις και οφέλη για την Ελλάδα και την ΕΕ.

Η Κύπρος είναι το μόνο Κράτος Μέλος της ΕΕ που παραμένει ενεργειακά απομονωμένο από τα ΔΕΔ-Ε, ενώ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από ηλεκτροπαραγωγή από συμβατικές πηγές ενέργειας. Γι' αυτόν τον λόγο, η κυβέρνηση προωθεί την εισαγωγή φυσικού αερίου στην Κύπρο σε μορφή Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου (ΥΦΑ) – Liquefied Natural Gas (LNG).

Για την εισαγωγή φυσικού αερίου, η Κύπρος έχει λάβει χρηματοδότηση μέσω της υλοποίησης του ΕΚΕ “CyprusGas2EU”. Από την υλοποίηση του ΕΚΕ “CyprusGas2EU” αναμένεται ότι θα προκύψουν για την Κύπρο και την τοπική βιομηχανία τα ακόλουθα οφέλη:

1. Ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού και τερματισμός της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου (διασύνδεση με ΔΕΔ-Ε). Δημιουργία του εθνικού συστήματος υποδομών φυσικού αερίου (εθνικό δίκτυο) και διασύνδεση του με το ευρωπαϊκό σύστημα φυσικού

- αερίου. Ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας (security of supply) και ενεργειακή διαφοροποίηση στην κυπριακή βιομηχανία (industrial diversification).
2. **Ανάδειξη του ρόλου της Κύπρου και της Ανατολικής Μεσογείου** στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ.
 3. **Περιβαλλοντικά οφέλη** και βιώσιμη ανάπτυξη στην Κύπρο και στις άλλες άμεσα επηρεαζόμενες περιοχές. Εισαγωγή Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου (ΥΦΑ) για ηλεκτροπαραγωγή στον ηλεκτροπαραγωγικό σταθμό στο Βασιλικό μέχρι το 2020. Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και του περιβαλλοντικού αντικτύπου (μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου) στις βιομηχανίες στην περιοχή του Βασιλικού και σε άλλες βιομηχανικές περιοχές/ζώνες.
 4. **Δημιουργία τοπικής αγοράς φυσικού αερίου** και ενδεχόμενες συνέργειες στην αγορά της περιφέρειας της Ανατολικής Μεσογείου. Δυνητική ανταλλαγή ΥΦΑ μεταξύ των υποδομών Κύπρου και Ελλάδας (ενεργειακή αλληλεγγύη). Κατασκευή του εσωτερικού εθνικού δικτύου ΦΑ με τον αγωγό Βασιλικού-Δεκέλειας μέχρι το 2023. Προμήθεια ΦΑ σε βιομηχανίες και υπηρεσίες στην Κύπρο και ενίσχυση του ρόλου της κυπριακής βιομηχανίας στο ΑΕΠ.
 5. **Εξαγωγή φυσικού αερίου προς την Ευρώπη** από τα κοιτάσματα Φυσικού Αερίου της Αν. Μεσογείου.
 6. **Άνοιγμα της τοπικής αγοράς ηλεκτρισμού στην Κύπρο.** Νέες άδειες για παραγωγή ή/ και δυνητική αποθήκευση ηλεκτρισμού. Δημιουργία κανόνων και διασυνοριακή ανταλλαγή ηλεκτρισμού μεταξύ Κύπρου και ΕΕ (π.χ. μέσω EuroAsia Interconnector) και μεταξύ Κύπρου και χωρών της περιφέρειας και της Ανατολικής Μεσογείου (π.χ. μέσω EuroAfrica Interconnector). Δυνητική ανταλλαγή ΥΦΑ μεταξύ ενεργειακών υποδομών Κύπρου-Ελλάδας. Προμήθεια ΦΑ ή/ και συμπαραγωγή ηλεκτρισμού σε βιομηχανίες και υπηρεσίες στην Κύπρο (μέσω του CYNERGY).
 7. **Απόκτηση Βιομηχανικής Κατάρτισης και τεχνογνωσίας σε Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος, Ενεργειακής Ένωσης, Έξυπνης Εξειδίκευσης και Καινοτομίας στον τομέα της Ενέργειας.**

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΩΘΟΥΝΤΑΙ

Το YEEB προωθεί την εισαγωγή φυσικού αερίου σε μορφή ΥΦΑ (LNG) εντός του 2020. Για τον σκοπό αυτό, εντός του 2020 προγραμματίζονται τα πιο κάτω:

1. **Ετοιμασία Πλαισίου για το Χωροταξικό Σχέδιο Ανάπτυξης Βασιλικού (MASTER PLAN)**

Το YEEB, έχει ολοκληρώσει το Χωροταξικό Σχέδιο Ανάπτυξης Βασιλικού. Στην περιοχή θα αναπτυχθούν και θα λειτουργήσουν διάφορα έργα υποδομής, τα οποία θα δημιουργήσουν ευκαιρίες για την κυπριακή βιομηχανία. Θα δημιουργηθούν συνέργειες του τομέα της ενέργειας με τους τομείς της βιομηχανίας, της τεχνολογίας, των μεταφορών, της ναυτιλίας (LNG Bunkering) και

επιπρόσθετα με τους τομείς του εμπορίου και των υπηρεσιών.

Σήμερα η ευρύτερη περιοχή στο Βασιλικό θεωρείται ως η μόνη παράκτια ενεργειακή/ βιομηχανική ζώνη στην Κύπρο, στην οποία θα εγκατασταθούν μεταξύ άλλων και όλες οι εταιρείες εισαγωγής πετρελαιοειδών της Κύπρου.

Στην περιοχή του Βασιλικού χωροθετούνται δύο σημαντικά Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος:

α) Η κατασκευή πλωτής μονάδας αποθήκευσης και επαναεριοποίησης φυσικού αερίου (FSRU) και κατασκευή αγωγού που θα μεταφέρει φυσικό αέριο από την πλωτή μονάδα FSRU στον ηλεκτροπαραγωγικό σταθμό Βασιλικού, και

β) Η κατασκευή υποθαλάσσιου αγωγού και σταθμού συμπίεσης που αφορά το διασυνοριακό έργο EastMed pipeline για μεταφορά φυσικού αερίου από την Ανατολική Μεσόγειο στην Ελλάδα και ΕΕ, μέσω Κύπρου και Κρήτης.

Τα δύο πιο πάνω Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος – ‘CyprusGas2EU’ και ‘EastMed Pipeline’, συνιστούν σημαντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για τη βιομηχανία και τους αναπτυξιακούς τομείς της οικονομίας.

Για το διασυνοριακό έργο EuroAsia Interconnector, έχει τοποθετηθεί το σημείο προσαιγιάλωσης στην περιοχή Αλαμινού και ο σταθμός μετατροπής στην περιοχή Κοφίνου. Το ΥΕΕΒ σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων (ΥΜΕΕ), τη Δημόσια Επιχείρηση Φυσικού Αερίου (ΔΕΦΑ) και άλλους φορείς, υλοποιούν το πρόγραμμα ‘CYnergy’. Σκοπός του προγράμματος είναι να αναπτύξει σχέδια δράσης για τη χρήση φυσικού αερίου (ΦΑ)

στις οδικές και θαλάσσιες μεταφορές και στους τομείς της βιομηχανίας και του εμπορίου.

Στα πλαίσια του εν λόγω προγράμματος έχουν αναπτυχθεί και θα αναπτυχθούν:

- Εναλλακτικές στρατηγικές διείσδυσης της αλυσίδας εφοδιασμού για βιομηχανική και εμπορική χρήση του ΦΑ (30/06/2018).
- Νομικό και κανονιστικό πλαίσιο - Λεπτομερής Ανάλυση για βιομηχανική και εμπορική χρήση του ΦΑ (30/06/2019).
- Ανάλυση κόστους για τις αλυσίδες εφοδιασμού βιομηχανικής και εμπορικής χρήσης του ΦΑ (31/12/2018).
- Οδικός Χάρτης Εφαρμογής για τη Βιομηχανική & Εμπορική Χρήση (30/06/2019).

Τα παραδοτέα του προγράμματος θα είναι:

- Στρατηγικές διείσδυσης για βιομηχανική και εμπορική χρήση σε φυσικές πηγές.
- Αναθεώρηση της αλυσίδας εφοδιασμού και σύγκριση κάθε επιλογής αλυσίδας εφοδιασμού (CNG Compressed Natural Gas / LNG) με τα πλεονεκτήματα και την καταλληλότητά της.
- Λεπτομερής ανάλυση της νομοθεσίας και του κανονιστικού πλαισίου για τη βιομηχανική και εμπορική χρήση ΦΑ.

- Ανάλυση κόστους των αλυσίδων εφοδιασμού ΦΑ (CNG/LNG) για βιομηχανική και εμπορική χρήση.
- Χάρτης πορείας υλοποίησης για τη βιομηχανική και εμπορική χρήση ΦΑ.

Οι στόχοι και τα αναμενόμενα αποτελέσματα από το Ρυθμιστικό Σχέδιο Βασιλικού θα είναι τα εξής:

- Ετοιμασία ενός Σχεδίου που να προσφέρει μια ολοκληρωμένη εικόνα της περιοχής και των εγκαταστάσεων της και τα αντισταθμιστικά μέτρα προς την τοπική κοινωνία.
- Ανάπτυξη της περιοχής δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα σε θέματα κοινωνικά, περιβαλλοντικά, προστασίας των εγκαταστάσεων, ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων και των κατοίκων της περιοχής, καθώς επίσης και στη συμβατότητα υφιστάμενων και προτεινόμενων εγκαταστάσεων.
- Συντονισμός και βελτιστοποίηση των διαφόρων χρήσεων στην περιοχή μελέτης και του συνόλου της βιομηχανικής, παράκτιας και θαλάσσιας περιοχής μελέτης. Συνεργασία του ΥΕΕΒ με άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες για εκπόνηση περιβαλλοντικών, τεχνοοικονομικών και άλλων μελετών για δημιουργία βάσης δεδομένων για περιβαλλοντικά δεδομένα (Baseline data) που αφορούν βιομηχανικές και άλλες δραστηριότητες στο χερσαίο,

παράκτιο και υπεράκτιο περιβάλλον και ανάπτυξη τοπικών και διευρωπαϊκών δικτύων Ηλεκτρισμού και ΦΑ, βάσει του δεκαετούς προγραμματισμού της ΕΕ (TYNDP-Ten Year Network Development Plan).

- Εισηγήσεις προκειμένου να επιτευχθεί η δημιουργία του Σταθμού Υγροποίησης Φυσικού αερίου στην περιοχή, εφόσον υπάρξουν ανακαλύψεις ΦΑ στην ΑΟΖ της Κύπρου και στην ανατολική Μεσόγειο, για την υλοποίηση του έργου CyprusGas2EU.
- Εκσυγχρονισμός του βιομηχανικού νομοθετικού πλαισίου της Κύπρου ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει ο τομέας τουλάχιστον μέχρι το 2040.
- Το Ρυθμιστικό Σχέδιο της περιοχής του Βασιλικού, θα αποτελέσει ένα εργαλείο για τη βέλτιστη ανάπτυξη ολόκληρης της περιοχής εντός του χρονικού ορίζοντα των επόμενων 30 ετών.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης και της ημερίδας που διεξάχθηκε με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχει διατυπωθεί η άποψη ότι η βασική πρόκληση που αντιμετωπίζουμε είναι το ψηλό κόστος παραγωγής ενέργειας και ιδιαίτερα της ηλεκτρικής ενέργειας στη βιομηχανία, που προκύπτει κυρίως λόγω της ενεργειακής

απομόνωσης της Κύπρου και της εξάρτησης της παραγωγής της ενέργειας από εισαγωγές πετρελαιοειδών. Διαφάνηκε επίσης η πρόθεση της βιομηχανίας να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που αναδύονται από τα έργα αυτά στον τομέα των υδρογονανθράκων.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθενται δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας. Αυτές εμπεριέχονται κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 1.3. Υποδομές / Έργα για Ενεργειακές Επενδύσεις και Ανάπτυξη Διευρωπαϊκών Δικτύων Ενέργειας στο Παράρτημα II του παρόντος εγγράφου.

1.4. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Κυκλική οικονομία αναφέρεται στην επέκταση του κύκλου ζωής των προϊόντων και των υλικών που μέχρι σήμερα θεωρούνταν ότι έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής τους. Μέσα από την επαναχρησιμοποίηση, επισκευή, ανανέωση και ανακύκλωση υφιστάμενων υλικών και προϊόντων, που προηγουμένως θεωρούντο ως «απόβλητα», δημιουργούμε πρώτες ύλες για την παραγωγή νέων προϊόντων και τη μείωση του ποσοστού των αποβλήτων.^{xvii} Οι κυκλικές βιομηχανίες αποτελούν τις πιο παραγωγικές βιομηχανίες και δημιουργούν νέες ευκαιρίες για επενδύσεις.

Ο μετασχηματισμός της οικονομίας της Κύπρου από γραμμική «από το παίρνω-φτιάχνω-απορρίπτω» σε κυκλική «στο φτιάχνω-χρησιμοποιώ-εμπλουτίζω-ανακυκλώνω-επαναχρησιμοποιώ», θα προσφέρει μια ευκαιρία για τον επαναπροσδιορισμό της και για την ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητάς της. Αυτό θα τονώσει τις επενδύσεις και θα αποφέρει βραχυπρόθεσμα αλλά και μακροπρόθεσμα οφέλη για την οικονομία, το περιβάλλον αλλά και τους πολίτες.

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι επιδόσεις της Κύπρου υπολείπονται του μέσου όρου της ΕΕ από πλευράς αξιοποίησης των πόρων^{xviii}. Περαιτέρω, υπάρχει η ανάγκη για αντιμετώπιση προβλημάτων όπως είναι η λειψυδρία και η υπεράντληση, που συνεχίζουν να αποτελούν προκλήσεις για τη βιομηχανία, αλλά παράλληλα ευκαιρίες για τους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης.

Η αποκατάσταση του περιβάλλοντος στα εγκαταλελειμμένα μεταλλεία και η

δυνατότητα αξιοποίησης των εξορυκτικών αποβλήτων των προηγούμενων περιόδων, ως πρώτη ύλη για παραγωγή νέων υλικών, θα πρέπει να ενταχθεί στις άμεσες προτεραιότητες για την οικοκαινοτομία. Στην Κύπρο υφίσταται περιορισμένη δραστηριότητα στη μεταλλευτική βιομηχανία, η οποία παρόλα αυτά χρησιμοποιεί σύγχρονες και φιλικές μεθόδους προς το περιβάλλον.

Όσον αφορά την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων από τη βιομηχανία και των λυμάτων, η Κύπρος διαθέτει περιορισμένες υποδομές. Αυτές αποτελούν τα δίκτυα των αστικών Συμβουλίων Αποχετεύσεως (ΣΑ) και οι δύο σταθμοί επεξεργασίας στην Βαθιά Γωνιά και στο Βατί (νέος σταθμός) του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ).

Οι βιομηχανίες μπορούν να απορρίπτουν τα υγρά απόβλητα τους στα δίκτυα των ΣΑ, αφού πρώτα προβούν σε προεπεξεργασία ώστε να καταστούν κατάλληλα, σύμφωνα με τους όρους που θέτονται από τα ΣΑ. Με βάση την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», η ευθύνη για τη διεξαγωγή και το κόστος της προεπεξεργασίας βαρύνει τους βιομήχανους, εκτός αν συμφωνηθεί ότι θα διεξάγεται από τα ΣΑ, με επιπλέον κόστος που καταβάλλει η βιομηχανία.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Μετά από διαβούλευση με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχουν διατυπωθεί οι βασικές προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε. Αυτές εστιάζονται κυρίως:

- Στο ψηλό κόστος επεξεργασίας λυμάτων και υγρών βιομηχανικών αποβλήτων.
- Ψηλό κόστος και προβλήματα με τη συλλογή των ανακυκλώσιμων υλικών.
- Στο ψηλό κόστος χρήσης και επεξεργασίας νερού, ενώ τίθεται το θέμα της χρήσης, ανάκτησης και επαναχρησιμοποίησης του νερού στην παραγωγή.
- Στο ψηλό κόστος των πρώτων υλών.
- Στην έλλειψη χρηματοδοτικών προγραμμάτων για την κυκλική οικονομία.
- Στη δυστοκία αδειοδότησης ανάπτυξης σημαντικών ορυκτών πόρων και αξιοποίησης των εξορυκτικών αποβλήτων σε εγκαταλελειμμένα μεταλλεία.
- Ανεπαρκή έργα υποδομής για τη διαχείριση αποβλήτων εντός των

βιομηχανικών/ βιοτεχνικών περιοχών και ζωνών και νομοθετικά πλαίσια για την αξιοποίηση των ευκαιριών από τη βιομηχανία.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης 1.4. Υποδομές για Κυκλική Οικονομία στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

Επιπλέον, στο Παράρτημα ΙΙ και κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 1.4. Υποδομές για Κυκλική Οικονομία, ακολουθούν πρόσθετες δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και που θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

1.5. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ/ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΖΩΝΩΝ

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η βιομηχανία χωροταξικά λειτουργεί κυρίως μέσα σε 13 βιομηχανικές περιοχές, σε 85 βιομηχανικές ζώνες και σε 62 βιοτεχνικές περιοχές παγκυπρίως. Επιπλέον, υπάρχουν βιομηχανικά υποστατικά τα οποία αφορούν κυρίως αυτό-εργοδοτούμενους με ειδική άδεια λειτουργίας από τους δήμους και τις κοινότητες εκτός βιομηχανικών και βιοτεχνικών ζωνών και περιοχών ανά το παγκύπριο.

Κατά τα τελευταία χρόνια η λειτουργία και διαχείριση των Βιομηχανικών Περιοχών αποτελεί πρόκληση για το ΥΕΕΒ λόγω κυρίως της οικονομικής κρίσης που έπληξε το βιομηχανικό τομέα. Πολλές από τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στις Βιομηχανικές Περιοχές παρουσιάζουν μειωμένο κύκλο εργασιών.

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ

Το ΥΕΕΒ με στόχο τη διασφάλιση της ορθολογιστικής και αποτελεσματικής αξιοποίησης των υφιστάμενων Βιομηχανικών Περιοχών, προωθεί συγκεκριμένες δράσεις οι οποίες επικεντρώνονται:

- i. Στην ενίσχυση της διαδικασίας είσπραξης και παρακολούθησης ενοικίων μέσω λογισμικού προγράμματος ή αγοράς υπηρεσιών από τρίτους.
- ii. Στην εποπτεία των Βιομηχανικών Περιοχών με στόχο τον έλεγχο της ορθής λειτουργίας τους ούτως ώστε αυτή να συνάδει με το σκοπό για τον οποίο έχουν ιδρυθεί.

- iii. Στην αποτελεσματική εφαρμογή των όρων των συμβάσεων.
- iv. Στον εκσυγχρονισμό των υποδομών στις υφιστάμενες Βιομηχανικές Περιοχές και Ζώνες. Για τις Βιομηχανικές Περιοχές δαπανείται ετησίως ποσό ύψους €150.000, ενώ για τις Ζώνες το ετήσιο ποσό ανέρχεται σε €300.000 περίπου.
- v. Στην ανάπτυξη της Νέας Ενεργειακής και Βιομηχανικής Περιοχής στο Βασιλικό η οποία θα στεγάσει μεταξύ άλλων όλες τις εταιρείες πετρελαιοειδών και άλλες συναφείς δραστηριότητες με δαπάνη εκ μέρους του ΥΕΕΒ ύψους €5 εκ.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Μετά από διαβούλευση με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχουν καταγραφεί οι βασικές προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε. Αυτές εστιάζονται κυρίως:

- Στον εκσυγχρονισμό των υποδομών των Βιομηχανικών Περιοχών και Ζωνών και της παροχής υπηρεσιών (π.χ. προσβάσεις σε αυτοκινητόδρομους και λιμάνια, σύνδεση με δημόσιες συγκοινωνίες για μεταφορά προσωπικού, νηπιαγωγεία, σύνδεση με κεντρικές οδικές αρτηρίες, σήμανση, χώροι

στάθμευσης, αποχετευτικό σύστημα, αστυνόμευση, κα).

- Στην λειτουργία και διαχείριση των Βιομηχανικών Περιοχών και Ζωνών (π.χ. θέματα χωροταξικού σχεδιασμού, χρήσεων/ διαχωρισμός βιομηχανιών βαριάς οχληρίας, ενοικίων, επέκτασης διάρκειας και ανανέωσης συμβάσεων, κ.α.)
- Στην αξιολόγηση της ανάγκης ίδρυσης νέων Περιοχών/ Ζωνών για βιομηχανική ανάπτυξη παράλληλα με την οικιστική και τουριστική ανάπτυξη αλλά και με την βιομηχανική συμβίωση και την κυκλική οικονομία.
- Στην έλλειψη κατάλληλης κουλτούρας για τη δημιουργία συστάδων (clusters) ή επιχειρηματικών συμπράξεων στρατηγικού χαρακτήρα.
- Στην αυτοματοποίηση της διαχείρισης των συμβάσεων και της αύξησης του διοικητικού κόστους λόγω των

καθυστερημένων πληρωμών και της καταβολής με δόσεις.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης 1.5. Υποδομές Βιομηχανικών Περιοχών και Βιομηχανικών/Βιοτεχνικών Ζωνών στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

Επιπλέον, στο Παράρτημα ΙΙ και κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 1.5. Υποδομές Βιομηχανικών Περιοχών και Βιομηχανικών / Βιοτεχνικών Ζωνών, ακολουθούν πρόσθετες δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και που θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

1.6. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΈΡΕΥΝΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Τα δυνατά σημεία του συστήματος καινοτομίας της Κύπρου εντοπίζονται στον αριθμό των διεθνών επιστημονικών συνημοσιεύσεων, στο ποσοστό του πληθυσμού με τριτοβάθμια εκπαίδευση και στον αυξανόμενο αριθμό εφαρμογών εμπορικών σημάτων.

Στην Έκθεση Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας για το 2017–2018^{xix}, η Κύπρος ανέβηκε στην 64η θέση στον δείκτη ανταγωνιστικότητας για το 2017-2018 έναντι της 83ης θέσης που έλαβε το 2016-2017. Στον Πυλώνα που αφορά στην “Καινοτομία”, η Κύπρος καταλαμβάνει την 53η θέση, καθώς είναι 31η στον κόσμο στην επιμέρους κατηγορία “Διαθεσιμότητα Επιστημόνων και Μηχανικών”.

Στον αντίποδα αυτής της εξέλιξης, η Κύπρος καταλαμβάνει την 110η θέση στην κατηγορία “Ικανότητα για Καινοτομία”. Οι κυριότερες αδυναμίες εντοπίζονται στην περιορισμένη συνεργασία ακαδημαϊκού-ιδιωτικού τομέα, στις δυσκολίες του ιδιωτικού τομέα να συγχρηματοδοτήσει τις δημόσιες δαπάνες σε E & A και στις χαμηλές επενδύσεις των επιχειρήσεων της Κύπρου, που παραμένουν πολύ χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η προσανατολισμένη προς τις υπηρεσίες οικονομία της Κύπρου, το μικρό μέγεθος της αγοράς της και η γεωγραφική της θέση εμποδίζουν την επίτευξη οικονομιών κλίμακας. Για τον λόγο αυτό, η κυβέρνηση εστιάζει στην εξειδικευμένη παραγωγή ψηλότερης αξίας.

Το 2014 παραχωρήθηκαν φοροαπαλλαγές για φυσικά πρόσωπα ή επενδυτικά ταμεία που επενδύουν σε καινοτόμα επιχείρηση. Το ύψος της φοροαπαλλαγής μπορεί να αγγίξει το 50% του φορολογητέου

εισοδήματος με μέγιστο ποσό €150.000 το χρόνο, μέσα από την τροποποίηση των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων. Καινοτόμα επιχείρηση θεωρείται αυτή που διαθέτει τουλάχιστον το 10% των λειτουργικών της δαπανών σε δραστηριότητες E&A τα τελευταία 3 έτη ή να έχει ελεγχθεί από επιτροπή εμπειρογνομόνων και να έχει κριθεί ικανή να παράγει καινοτόμα/ βελτιωμένα αποτελέσματα.

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ

Προκειμένου να βελτιωθεί περαιτέρω η κατάσταση, η Κύπρος παρέχει δημόσιες επιχορηγήσεις σε καινοτόμες εταιρείες, για να υποστηρίξει την ανάπτυξη και την εμπορία του καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών και να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών.

Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η κυβέρνηση έχει προχωρήσει στη διαμόρφωση και στην εφαρμογή ενός νέου συστήματος διακυβέρνησης της Έρευνας και της Καινοτομίας για τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών που θα ενθαρρύνουν την επιχειρηματική καινοτομία. Το νέο σύστημα διακυβέρνησης έχει διαμορφωθεί μέσω της σύστασης ενός Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας και του θεσμού του Επικεφαλής Επιστήμονα, ο οποίος θα συντονίζει τα θέματα έρευνας και καινοτομίας στα Υπουργεία. Σύμφωνα με το νέο σύστημα διακυβέρνησης, το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ) θα υλοποιήσει το νέο Πρόγραμμα Επιχειρηματικής Καινοτομίας.

Επιπλέον, έχει τροποποιηθεί ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμος με σκοπό τη δημιουργία ελκυστικών

κινήτρων μέσω φοροαπαλλαγής σε φυσικά πρόσωπα που επενδύουν σε καινοτόμες επιχειρήσεις, είτε απευθείας είτε μέσω επενδυτικού ταμείου, με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2017. Εντός του 2019 αναμένεται ο εκσυγχρονισμός του εν λόγω νόμου, έτσι ώστε να συνάδει με τον επικαιροποιημένο Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό που διέπει τους ευρύτερους κανόνες Κρατικών Ενισχύσεων.

Πέραν των πιο πάνω, το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ) μέσα από τη σειρά προγραμμάτων RESTART 2016 - 2020, έχει εξαγγείλει προσκλήσεις υποβολής προτάσεων μεταξύ 2016-2020, στις οποίες ενθαρρύνεται η συμμετοχή της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων. Οι προσκλήσεις που έχουν ιδιαίτερη στόχευση στη βιομηχανία και στις επιχειρήσεις, υπάγονται στα ακόλουθα προγράμματα: «Έρευνα στις Επιχειρήσεις», «Έρευνα στις Νεοσύστατες Επιχειρήσεις», «Eurostars Κύπρου», «Διερεύνηση Βιομηχανικής Εφαρμογής Τεχνολογίας/ Τεχνογνωσίας», «Βιομηχανική Ιδιοκτησία», «Κοινωνική Καινοτομία», «Κουπόνια Καινοτομίας», «EUREKA Κύπρου», «Εμπορική Αξιοποίηση Αποτελεσμάτων σε Επιχειρήσεις». Πέραν των προσκλήσεων του RESTART 2016 -2020, το ΙΠΕ σκοπεύει στην προκήρυξη επιπρόσθετων προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων για επιχειρηματική καινοτομία και για έρευνα σε επιχειρήσεις και έρευνα σε νεοσύστατες επιχειρήσεις για την περίοδο 2018-2022.

Επιπρόσθετα, η Κύπρος συμμετέχει ενεργά στην Ε&Α μέσω των ευρωπαϊκών ανταγωνιστικών προγραμμάτων. Μέχρι σήμερα, η συμμετοχή της ήταν αρκετά επιτυχημένη στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Αναμφισβήτητα, η απορρόφηση Ευρωπαϊκών κονδυλίων από ανταγωνιστικά προγράμματα και η

δημιουργία σημαντικών δικτύων συνεργασίας επιφέρει σημαντικά οφέλη για την Κύπρο. Τέτοια οφέλη είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η ενίσχυση της επιστημονικής αριστείας και της ανταγωνιστικότητας, ο εκσυγχρονισμός και η ανάπτυξη.

Μέσα στο πλαίσιο της επιτυχημένης συμμετοχής της Κύπρου στον Ορίζοντα 2020, αξίζει να γίνει ειδική αναφορά στις επιδόσεις στη δράση “TEAMING” για τη δημιουργία ή την αναβάθμιση υφιστάμενων Οργανισμών σε Κέντρα Αριστείας, σε Έρευνα και Καινοτομία. Μέχρι σήμερα έχουν εγκριθεί δύο τέτοια Κέντρα Αριστείας, το KIOS Research and Innovation Centre of Excellence και το RISE Research Centre on Interactive Media, Smart Systems and Emerging Technologies.

Παράλληλα εντός του 2017, πάρθηκε η πολιτική απόφαση για το Κυπριακό Σχέδιο για Νεοφυείς Επιχειρήσεις από τρίτες χώρες, Cyprus ‘STARTUP VISA’, το οποίο την παρούσα περίοδο αναβαθμίστηκε για να το καταστήσει πιο ελκυστικό.

Με σκοπό την προώθηση της αξιοποίησης των καινοτομιών και των επινοήσεων που παράγονται από ερευνητικούς Οργανισμούς/ Πανεπιστήμια, έχει προωθηθεί τροποποίηση του νομικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία εταιρειών τεχνοβλαστών Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων (spinoffs), η οποία έχει εγκριθεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Επίσης, όσον αφορά τις υποδομές για Ε&Α, προωθείται η αξιοποίηση των ερευνητικών εργαστηρίων των Οργανισμών που χρηματοδοτούνται από το κράτος από την επιχειρηματική κοινότητα, μέσω ειδικής στήριξης που έχει εξασφαλίσει η Δημοκρατία από τον

Μηχανισμό Στήριξης Πολιτικής (Policy Support Facility) του Ορίζοντα 2020.

Πρωθείται παράλληλα η χαρτογράφηση των ερευνητικών υποδομών των Οργανισμών αυτών, ενέργεια που θα βοηθήσει στην περαιτέρω συνεργασία μεταξύ Ερευνητικών Οργανισμών και επιχειρηματικής κοινότητας.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι η Δημοκρατία (ΓΔ ΕΠΣΑ), προωθεί μέσω της πληρωμής της εθνικής συμμετοχής, την ενεργό συμμετοχή Φορέων τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, σε Έργα και Υποδομές του Οδικού Χάρτη 2016 του Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Φόρουμ για τις Ερευνητικές Υποδομές (ESFRI). Μέσα από αυτή την συμμετοχή, αυξάνεται το εύρος των ερευνητικών υποδομών που έχουν πρόσβαση οι ερευνητικοί φορείς στην Κύπρο, με ανάλογες θετικές επιπτώσεις στον τομέα αυτό.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Μετά από διαβούλευση με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, διατυπώθηκαν οι βασικές προκλήσεις που καλείται η κυβέρνηση να αντιμετωπίσει. Αυτές εστιάζονται κυρίως:

- Στην έλλειψη κατάλληλων υποδομών και αποτελεσματικού συστήματος έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας για τη βιομηχανία και συνεργασίας μεταξύ βιομηχανίας, ακαδημίας και έρευνας.
- Στην έλλειψη μέτρων και κινήτρων για την αύξηση της παραγωγικότητας σε

συνάρτηση με την αύξηση της καινοτομίας στη βιομηχανία.

- Στην αδυναμία των κυπριακών επιχειρήσεων για εγγραφή και εξασφάλιση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας λόγω κόστους και χρονοβόρων διαδικασιών.
- Στην έλλειψη ικανοποιητικής χρηματοδότησης και επενδύσεων στην E & A & K.
- Στην καθυστέρηση της λειτουργίας του Κέντρου Μεταφοράς Τεχνολογίας για την ενίσχυση της συνεργασίας της βιομηχανίας, της ακαδημαϊκής και της ερευνητικής κοινότητας.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης 1.6. Υποδομές για Έρευνα, Ανάπτυξη και Καινοτομία στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει τις δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

Επιπλέον, στο Παράρτημα ΙΙ και κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 1.6. Υποδομές για Έρευνα, Ανάπτυξη και Καινοτομία, ακολουθούν πρόσθετες δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

ΠΥΛΩΝΑΣ 2 – ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ/ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η βελτίωση των δομών και υποδομών της κυβέρνησης, του ρυθμιστικού πλαισίου, η διευκόλυνση της βιομηχανικής δραστηριότητας, η ενίσχυση της βιομηχανικής κουλτούρας, το φορολογικό πλαίσιο και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του διοικητικού φόρτου των επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών για ψηφιοποίηση και καινοτομία. Με τον τρόπο αυτό, θα ενισχυθεί η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα τόσο της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων, όσο και των δημόσιων υπηρεσιών ενώ παράλληλα θα βελτιωθούν οι συνθήκες του βιομηχανικού και επιχειρηματικού οικοσυστήματος, για οικονομική ανάπτυξη.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, χρειάζονται οι απαραίτητες αναδιαρθρώσεις και αλλαγές στον δημόσιο, ευρύτερο δημόσιο τομέα και στην τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά και τα κατάλληλα κίνητρα προς τον ιδιωτικό τομέα για τη διασφάλιση της ενεργής συμμετοχής του στην όλη προσπάθεια. Με την ενίσχυση των συνθηκών του ευρύτερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος και με τη στόχευση σε μέτρα ενίσχυσης του βιομηχανικού οικοσυστήματος, η βιομηχανία θα επωφεληθεί και θα ελιχθεί σε νέους δρόμους ανάπτυξης.

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Σύμφωνα με το Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής Έκθεση χώρας - Κύπρος 2018 ^{xx}, η ποιότητα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος βελτιώνεται με αργούς ρυθμούς, σύμφωνα με τη

σύσταση για τη ζώνη του ευρώ (EAR) 1. Η Κύπρος ανήλθε 13 θέσεις στην κατάταξη που καταλάμβανε στην έκθεση Doing Business (Παγκόσμια Τράπεζα, 2017α) του 2017 και βελτίωσε τη θέση της στον δείκτη παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ (Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, 2017), ανερχόμενη 19 θέσεις έως την 64η.

Όσον αφορά την επιχειρηματικότητα, οι επιδόσεις της Κύπρου είναι σύμφωνες με τον μέσο όρο της ΕΕ. Η επιχειρηματική δραστηριότητα αρχικού σταδίου στην Κύπρο ήταν η τρίτη ψηλότερη στην ΕΕ το 2016 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017στ), αλλά το ποσοστό επιχειρήσεων «ψηλής ανάπτυξης» είναι σχετικά χαμηλό.

Η κυβέρνηση στην προσπάθεια της να ενισχύσει το επιχειρηματικό οικοσύστημα και να καταστήσει την Κύπρο ως φιλική και υποστηρικτική για την επιχειρηματικότητα, ελκυστική προς τους ξένους επενδυτές, επιχειρηματίες και ψηλού επιπέδου προσωπικό, έχει καταρτίσει σχετική δήλωση πολιτικής, στρατηγική και σχέδιο δράσης με πέντε βασικούς τομείς εστίασης:

- την καλλιέργεια της επιχειρηματικής κουλτούρας,
- την ανάπτυξη του επιχειρηματικού περιβάλλοντος,
- την ενίσχυση της επιχειρηματικής καινοτομίας,
- την ενίσχυση πρόσβασης στη χρηματοδότηση και
- τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις αγορές.

Στον τομέα των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που παρέχει το κράτος, η

Κύπρος κατατάσσεται στο δεύτερο ήμισυ των κρατών μελών σε απόδοση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΩΘΟΥΝΤΑΙ

Η κυβέρνηση έχει εντείνει τις προσπάθειες της για τη μείωση του αντικτύπου στο επιχειρηματικό και βιομηχανικό περιβάλλον. Οι μεταρρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και τη βελτίωση της αποδοτικότητάς της, περιλαμβάνουν ανάμεσα σε άλλα:

- Κατάθεση στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση, νομοσχεδίου για τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, το οποίο προβλέπει στο να εξορθολογήσει τις τοπικές δημόσιες υπηρεσίες (ιδίως στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων και των υδάτων και της έκδοσης οικοδομικών αδειών και πιστοποιητικών, που μπορεί να οδηγήσουν σε βελτιώσεις όσον αφορά την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας).
- Παροχή Φορολογικών κινήτρων προς ιδιώτες επενδυτές σε καινοτόμες και νεοφυείς επιχειρήσεις, για την περαιτέρω προώθηση των επενδύσεων σε καινοτόμες επιχειρήσεις.
- Κατάθεση στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση, νομοσχεδίου για τη διευκόλυνση των διαδικασιών για την προσέλκυση επενδύσεων μεταξύ άλλων και την έκδοση της Πολεοδομικής Άδειας και Άδειας Οικοδομής από μια μόνο αρχή.
- Υπογραφή συμφωνίας συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα

για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (EBRD), σχετικά με την εφαρμογή της διευκόλυνσης «Συμβουλές για τις μικρές επιχειρήσεις», η οποία χρηματοδοτείται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).

- Ενίσχυση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μέσω της συνεχούς αναβάθμισης των παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών.
- Συνεχής επικαιροποίηση του εθνικού πλαισίου διαλειτουργικότητας για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (eGIF).
- Εφαρμογή νέου μηχανισμού αξιολόγησης αντικτύπου που εξασφαλίζει την πιο στοχευμένη και διεξοδική εκτίμηση των επιπτώσεων μιας νέας νομοθεσίας στις επιχειρήσεις και την εισαγωγή του SME Test.
- Εθνικό Σχέδιο «θεωρήσεων για νεοσύστατες επιχειρήσεις» (Cyprus Startup Visa), το οποίο επιτρέπει σε ταλαντούχους επιχειρηματίες από τρίτες χώρες να έλθουν στην Κύπρο για να δημιουργήσουν, να λειτουργήσουν και να αναπτύξουν νεοσύστατες επιχειρήσεις με ψηλό αναπτυξιακό δυναμικό, με συγκεκριμένα κριτήρια.
- Έγκριση, του νομοσχεδίου για την τροποποίηση του νόμου για τα δημόσια πανεπιστήμια, ούτως ώστε να μεταφέρουν την τεχνογνωσία τους μέσω της δημιουργίας εταιρειών τεχνοβλαστών (spin-offs).

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Μετά από διαβούλευση με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχουν διατυπωθεί οι βασικές προκλήσεις που καλείται η κυβέρνηση να αντιμετωπίσει. Αυτές εστιάζονται κυρίως:

- Στις γραφειοκρατικές διαδικασίες, οι οποίες δημιουργούν πρόσθετο διοικητικό φόρτο/κόστος στις βιομηχανίες.
- Στα ψηλά τέλη και χρεώσεις από κρατικές υπηρεσίες και ημικρατικούς οργανισμούς (π.χ. ρεύμα, νερό, αποχετευτικά).
- Στην έλλειψη θετικής κουλτούρας για εργοδότηση στη βιομηχανία και στην επικράτηση της γενικής άποψης ότι, η εργοδότηση στη βιομηχανία, αποτελεί επάγγελμα χαμηλότερης υπόστασης.
- Στην έλλειψη ικανοποιητικής/ουσιαστικής επαφής από κρατικούς φορείς προς τη βιομηχανία.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης 2. Βελτίωση του Βιομηχανικού/Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

Επιπλέον, στο Παράρτημα ΙΙ και κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 2. Βελτίωση του Βιομηχανικού / Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, ακολουθούν πρόσθετες δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

ΠΥΛΩΝΑΣ 3 – ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Η συνεχής πρόοδος στις ψηφιακές τεχνολογίες σε συνδυασμό με την Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση που συντελείται, αλλάζει σταδιακά τον τρόπο με τον οποίο εμπορευματοποιείται και παράγεται αξία από προϊόντα και υπηρεσίες, δημιουργώντας νέες αγορές και επιχειρηματικές ευκαιρίες. Οι τεχνολογίες αυτές δημιουργούν ευκαιρίες για καινοτομία, μειώνουν το κόστος, εκσυγχρονίζουν τον εργασιακό χώρο και τις διαδικασίες παραγωγής και ενισχύουν τις εξαγωγές. Επιπλέον, αυξάνουν την προστιθέμενη αξία και την ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων, και παράλληλα δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.

Παράλληλα, μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας επιτυγχάνεται η ανάπτυξη

μιας διαδραστικής επικοινωνίας του κράτους με τον πολίτη και τις επιχειρήσεις, με σκοπό την προσφορά καλύτερων υπηρεσιών, την μείωση της γραφειοκρατίας και την παροχή ευελιξίας ως προς την διεκπεραίωση διαφόρων διαδικασιών.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αντιλαμβανόμενη τα οφέλη της ψηφιοποίησης της βιομηχανίας, προχώρησε στον σχεδιασμό της ανανεωμένης στρατηγικής βιομηχανικής πολιτικής, την οποία η Κύπρος στηρίζει και υιοθετεί. Η ενιαία αγορά, ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η βιομηχανική καινοτομία, οι επενδύσεις και οι ψηφιακές δεξιότητες, είναι κάποια από τα μέτρα της εν λόγω στρατηγικής, για την αύξηση της συμμετοχής της βιομηχανίας στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της ΕΕ, σε 20% έως το 2020.

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Σύμφωνα με τον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2018^{xxi}, «η Κύπρος κατατάσσεται 21η στο σύνολο των 28 κρατών μελών της ΕΕ. Συνολικά, η Κύπρος προχωρεί με αργούς αλλά σταθερούς ρυθμούς. Εμφανίζει βελτιώσεις σε όλες τις διαστάσεις του δείκτη DESI, και παρά το γεγονός ότι κατατάσσεται 21η, βρίσκεται σχετικά κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ.»

Η Κύπρος κατατάσσεται στην 19η θέση από πλευράς συνδεσιμότητας (από την 20η θέση που κατείχε το 2017). Εμφανίζει καλές επιδόσεις όσον αφορά την κάλυψη σταθερών ευρυζωνικών επικοινωνιών και ευρυζωνικών επικοινωνιών ψηλής ταχύτητας, καθώς και τη διείσδυση σταθερών και κινητών ευρυζωνικών επικοινωνιών.

Ωστόσο, η Κύπρος υστερεί όσον αφορά την κάλυψη 4G, τη διείσδυση ευρυζωνικών επικοινωνιών ψηλής και υπερύψηλης ταχύτητας και τον δείκτη τιμών ευρυζωνικών συνδέσεων. Λαμβανομένων υπόψη των επενδύσεων των παρόχων δικτύου κινητής τηλεφωνίας (MNO), είναι πιθανό ότι η Κύπρος θα γεφυρώσει περισσότερο το χάσμα κατά τα επόμενα έτη.

Όσον αφορά την ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, η Κύπρος σημειώνει αργή πρόοδο. Οι εταιρείες χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και το ηλεκτρονικό εμπόριο, αλλά είναι λιγότερο πρόθυμες να υιοθετήσουν νέες τεχνολογίες όπως το υπολογιστικό νέφος (cloud computing) και η RFID (Radio-frequency identification). Οι υπηρεσίες των MME για την πραγματοποίηση πωλήσεων μέσω διαδικτύου μειώθηκαν έναντι του

προηγούμενου έτους. Αφετέρου, ο κύκλος εργασιών του ηλεκτρονικού εμπορίου αυξήθηκε. Παρόλο που ο κύκλος εργασιών του ηλεκτρονικού εμπορίου αυξήθηκε (6,3%), υπολείπεται αρκετά του μέσου όρου της ΕΕ (10,3%), όπως υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ (17,2%) και το ποσοστό των ΜΜΕ που πραγματοποιούν πωλήσεις μέσω διαδικτύου (11,4%).

Στον τομέα των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, η Κύπρος παραμένει γενικά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (54,8 έναντι 57,5). Ο δείκτης για τη διαδικτυακή ολοκλήρωση παροχής υπηρεσιών υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ (76 έναντι 84), ενώ ο δείκτης για τις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακό επίπεδο παρέμεινε στα επίπεδα του 2016 (91 έναντι του 83 του μέσου όρου της ΕΕ). Τα ανοικτά δεδομένα εμφανίζουν σταθερή πρόοδο και βρίσκονται στα επίπεδα του μέσου όρου της ΕΕ (75% έναντι 73% του μέσου όρου της ΕΕ). Ο αριθμός των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο σε σύγκριση με πέρυσι (49% έναντι 58% του μέσου όρου της ΕΕ).

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ

Η κάλυψη σταθερών δικτύων είναι από τους παράγοντες που ενισχύουν την ικανότητα της Κύπρου να αξιοποιήσει τα οφέλη της ψηφιακής οικονομίας. Η αποτελεσματική εφαρμογή της οδηγίας για τη μείωση του κόστους των ευρυζωνικών υπηρεσιών (που έχει ήδη μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο) και η εκχώρηση επιπλέον ραδιοφάσματος ενισχύουν την κάλυψη των σταθερών και κινητών επικοινωνιών, ιδίως για δίκτυα ψηλής και υπερύψηλης ταχύτητας, και την κάλυψη στις αγροτικές περιοχές.

Η Κύπρος έχει δώσει προτεραιότητα στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση, σε

συνδυασμό με τη μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας. Στο πλαίσιο αυτό έχει συσταθεί Ομάδα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης η οποία είναι αρμόδια για τον συντονισμό και τη διευκόλυνση της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, την επιτάχυνση της εφαρμογής των δράσεων της στρατηγικής για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, καθώς και τη στήριξη του Συμβουλίου Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Οι στόχοι της στρατηγικής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης της Κύπρου είναι τρεις: η παροχή ακόμη περισσότερων ηλεκτρονικών υπηρεσιών με απλό τρόπο και με άξονα τον χρήστη, η ικανοποίηση των πολιτών, των επιχειρήσεων και των δημόσιων διοικήσεων με την παροχή υπηρεσιών μέσω διαφόρων διαύλων (π.χ. διατεματικών δημόσιων υπηρεσιών, τηλεφωνικών κέντρων, της χρήσης ενιαίων σημείων επαφής για τις επιχειρήσεις) και η αύξηση της αποδοτικότητας των δημόσιων διοικήσεων μέσω της μείωσης του διοικητικού φόρτου, της απλούστευσης του ρυθμιστικού πλαισίου και της βελτίωσης των διοικητικών διαδικασιών.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Μετά από τη διαβούλευση με τη βιομηχανία και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχουν διατυπωθεί οι βασικές προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση. Αυτές εστιάζονται κυρίως:

- Στην έλλειψη ψηφιακών τεχνολογιών υποδομών και σχετικού εξοπλισμού στη βιομηχανία και στις επιχειρήσεις.
- Στην έλλειψη συνεργασίας βιομηχανικού και ακαδημαϊκού/ερευνητικού τομέα για ανάπτυξη

εφαρμοσμένων λύσεων για τη βιομηχανία.

- Στην έλλειψη συνολικής καταγραφής των τεχνολογικών αναγκών της βιομηχανίας και ορθού προγραμματισμού για εισαγωγές κατάλληλων μηχανημάτων.
- Στην έλλειψη κουλτούρας των βιομηχάνων για δημιουργία επιχειρηματικών συμπράξεων/ συστάδων (clusters) ή joint ventures σε θέματα τεχνολογικής αναβάθμισης και ψηφιοποίησης.
- Στην έλλειψη ολιστικής γνώσης για το φάσμα των νέων τεχνολογιών και πως αυτές μπορούν να προσφέρουν ολιστικές λύσεις στη βιομηχανία και στις επιχειρήσεις.
- Στη μειωμένη δυνατότητα τεχνολογικής απορρόφησης και εφαρμογής από τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία, λόγω έλλειψης

κουλτούρας (αντίστασης στην αλλαγή, θέματα ασφάλειας της επεξεργασίας δεδομένων, κα) και γνώσης. Ως συνεπεία αυτού, παρουσιάζεται μειωμένη δυνατότητα ενσωμάτωσης της ψηφιακής τεχνολογίας σε όλα τα στάδια της εφοδιαστικής αλυσίδας.

- Στο ψηλό κόστος διαδικτύου ειδικότερα σε ότι αφορά το κόστος ευρυζωνικής σύνδεσης για τις επιχειρήσεις.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης με αριθμό 3. Ψηφιοποίηση της Βιομηχανίας στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

ΠΥΛΩΝΑΣ 4: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ/ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής αποτελεί η ύπαρξη ενός κατάλληλα καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού σε όλα τα επίπεδα, το οποίο θα πρέπει να διαθέτει τις αναγκαίες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Το ανθρώπινο δυναμικό είναι ο κυριότερος πλουτοπαραγωγικός πόρος

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Τα νέα δεδομένα που προκύπτουν μέσα από την Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση, επιβάλλουν την αναβάθμιση του τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης του εργατικού δυναμικού σε δεξιότητες. Είναι γνωστό ότι η έλλειψη δεξιοτήτων είναι αλληλένδετη με την ικανότητα των επιχειρήσεων να ανταποκρίνονται στη ζήτηση των πελατών, την ικανότητά τους να διατηρούν ή να αυξάνουν τα επίπεδα παραγωγής και την ικανότητά τους να εφαρμόζουν νέες τεχνολογίες παράλληλα με την επίτευξη των στόχων παραγωγικότητας. Τα χαμηλά επίπεδα παραγωγής επηρεάζουν την ανάπτυξη και την κερδοφορία μιας επιχείρησης.

Σε ότι αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, η Κύπρος παραμένει σε χαμηλό επίπεδο σύμφωνα με τον Ψηφιακό Δείκτη DESI 2018^{xxii}.

Συγκεκριμένα, παρουσιάζει χαμηλό ποσοστό πληθυσμού με βασικές ψηφιακές δεξιότητες (26η στην ΕΕ), χαμηλό ποσοστό προσωπικού εξειδικευμένου σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (24η θέση) και χαμηλή αναλογία πληθυσμού αποφοίτων σε τομείς που βασίζονται σε δεξιότητες STEM (επιστήμες, τεχνολογία, μηχανική και

της Κύπρου και η συμβολή του στην αναπτυξιακή πορεία της βιομηχανίας είναι αδιαμφισβήτητη. Γι' αυτό τον λόγο, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού που θα κατευθύνει τη διαχείριση της νέας ψηφιακής εποχής αλλά και θα ηγηθεί της νέας αυτής αναπτυξιακής πορείας.

μαθηματικά) (9,8 στους 1000 απόφοιτους).

Όπως σημειώνεται στην εν λόγω Έκθεση «Σήμερα οι ψηφιακές δεξιότητες και ικανότητες απαιτούνται για το σύνολο σχεδόν των θέσεων απασχόλησης στις οποίες η ψηφιακή τεχνολογία συμπληρώνει τα υφιστάμενα καθήκοντα και η έλλειψή τους μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας».

Επιπλέον, παρουσιάζεται έλλειψη τεχνικών υψηλής εξειδίκευσης με την απαραίτητη εργασιακή εμπειρία οι οποίοι προέρχονται κυρίως από το κατώτερο επίπεδο εκπαίδευσης (δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κάτω). Υπολογίζεται ότι μέχρι το 2025, ορισμένα επαγγέλματα που βρίσκονται σήμερα στο περιθώριο ή δεν έχουν ζήτηση, θα αποτελέσουν τα κύρια επαγγέλματα του άμεσου μέλλοντος, ενώ άλλα επαγγέλματα θα εξαλειφθούν.

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ

Στο πλαίσιο του εμπλουτισμού των αναλυτικών προγραμμάτων ανώτερης εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης, τα Πανεπιστήμια της Κύπρου έχουν δημιουργήσει «Γραφεία Διασύνδεσης με

τον Επιχειρηματικό Κόσμο^{xxiii}». Στόχος των γραφείων αυτών είναι να επιτευχθεί η στενότερη συνεργασία και σύνδεση των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις.

Παράλληλα, στον τομέα της προσφοράς προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης μικρής διάρκειας για την κάλυψη των άμεσων αναγκών της αγοράς εργασίας, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, έχει δημιουργήσει τα Μεταλυκειακά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ). Τα προγράμματα προσφέρουν, δωρεάν, ψηλής ποιότητας προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, διετούς κύκλου, σε αναπτυσσόμενους τομείς, παρέχοντας στους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας την ευκαιρία απόκτησης, βελτίωσης ή αναβάθμισης των επαγγελματικών τους προσόντων και δεξιοτήτων, ώστε να καταστούν ικανότεροι και αποτελεσματικότεροι για απασχόληση και συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

Επιπλέον, η ΑνΑΔ, υλοποιεί Δράσεις και Σχέδια που συμβάλλουν στην αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Οι εν λόγω δράσεις και σχέδια^{xxiv}, μπορούν να αξιοποιηθούν από τις βιομηχανικές και άλλες επιχειρήσεις και αφορούν στην:

- Ένταξη των Ανέργων και του Αδρανούς Δυναμικού στην Απασχόληση.
- Δια Βίου Μάθηση των Απασχολουμένων.
- Διασφάλιση της Ποιότητας του Συστήματος Κατάρτισης και Ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού (Σύστημα Αξιολόγησης και Πιστοποίησης των Συντελεστών

Παροχής Κατάρτισης, Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων).

Σε ότι αφορά στην αύξηση του πληθυσμού με ψηφιακές δεξιότητες, η Κύπρος θέσπισε στα τέλη του 2015 την Εθνική Συμμαχία Ψηφιακών Θέσεων Εργασίας, συνδέοντας 40 φορείς από τον δημόσιο, τον ιδιωτικό και τον ακαδημαϊκό τομέα. Από το 2016 η εν λόγω Συμμαχία, υλοποιεί το Σχέδιο Δράσης Ψηφιακών Θέσεων Εργασίας, το οποίο εστιάζει σε τρεις άξονες: την Εκπαίδευση και Κατάρτιση, την Πιστοποίηση και την Ευαισθητοποίηση.

Παράλληλα, το Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών σε συνεργασία με το Κέντρο Παραγωγικότητας, διοργανώνει Εργαστήρια και Προγράμματα Κατάρτισης για την εκμάθηση των συστημάτων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων.

Στον τομέα της προσέλκυσης εξειδικευμένου επιστημονικού δυναμικού, η Κύπρος παρέχει φορολογικά κίνητρα για προσέλκυση ή επαναπατρισμό Κυπρίων ή ξένων ψηλά καταρτισμένων επαγγελματιών για απασχόληση και παράλληλα εκπαίδευση ντόπιου προσωπικού, καθώς επίσης, για απασχόληση εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού στην Έρευνα και Καινοτομία.

Τον Ιούνιο του 2018 έχει θεσπιστεί η νομοθεσία για την διευκόλυνση των συμβάσεων υποδοχής για επιστημονική βίζα (Νόμος που ρυθμίζει τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στη Δημοκρατία με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική εργασία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς και συναφή θέματα).

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Μετά από διαβούλευση με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχουν διατυπωθεί οι βασικές προκλήσεις που καλείται η κυβέρνηση να αντιμετωπίσει. Αυτές εστιάζονται κυρίως:

- Στην έλλειψη και στο ψηλό κόστος ανειδίκευτου προσωπικού από την Κύπρο, την Ευρώπη και τρίτες χώρες.
- Στο ψηλό κόστος ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού ειδικότερα σε ότι αφορά την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού από το εξωτερικό με σύμβαση.
- Στην έλλειψη σε αποφοίτους του τύπου σχολών όπως του Ανώτερου Τεχνολογικού Ινστιτούτου (ΑΤΙ) με τεχνογνωσία στο αντικείμενο όπως: εξειδίκευση σε τεχνικές, τεχνολογικές και εμπειρικές δεξιότητες, ειδικότερα σε ότι αφορά τεχνική υποστήριξη π.χ. τη συντήρηση των εργαλειομηχανών και εξοπλισμού.
- Στην έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού προσωπικού σε ψηφιακές και άλλες τεχνολογίες και στο ψηλό κόστος εκπαίδευσης τους.
- Στην έλλειψη και στη δυσκολία εισαγωγής έγκριτων και έμπειρων ειδικών επιστημόνων σε θέματα όπως η έρευνα και ανάπτυξη προϊόντων, οι εξαγωγές, το εμπόριο, η προώθηση και οι επενδύσεις.
- Στην έλλειψη της σύνδεσης της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τις ανάγκες της βιομηχανίας.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης 4. Ανάπτυξη Νέων Δεξιοτήτων και Ενίσχυση/ Αναβάθμιση Υφιστάμενων Δεξιοτήτων στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

Επιπλέον, στο Παράρτημα ΙΙ και κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 4. Ανάπτυξη Νέων Δεξιοτήτων και Ενίσχυση / Αναβάθμιση Υφιστάμενων Δεξιοτήτων, ακολουθούν πρόσθετες δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

ΠΥΛΩΝΑΣ 5 – ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Τα τελευταία χρόνια, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ και η οικονομία της Κύπρου, γενικότερα. Συνολικά, η Κύπρος βαθμολογείται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ όσον αφορά την πρόσβαση στη χρηματοδότηση στο σχετικό δελτίο SBA Fact Sheet 2017^{xxv}. Στη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης μετοχικού κεφαλαίου (equity financing) η Κύπρος κατατάσσεται στην 120η θέση ενώ στη διαθεσιμότητα επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital availability) κατατάσσεται στην 110η θέση από 135 χώρες βάσει του Διεθνούς Δείκτη Ανταγωνιστικότητας 2017-2018^{xxvi}. Χαμηλή θέση κατέχει και στην πρόσβαση σε δανεισμό (ease of access to loans) στην 123η θέση βάσει του ίδιου δείκτη.

Η πρόκληση αυτή είναι ιδιαίτερα αισθητή για το σύνολο των ΜΜΕ που αντιπροσωπεύουν πάνω από το 70% της συνολικής προστιθέμενης αξίας και πάνω από το 80% όλων των θέσεων εργασίας της Κύπρου. Αυτό υπερβαίνει κατά πολύ τον μέσο όρο της ΕΕ, κατά περισσότερο από 15 ποσοστιαίες μονάδες, τόσο για την προστιθέμενη αξία των ΜΜΕ όσο και για την απασχόληση.

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Όπως αναφέρεται στο έγγραφο εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής για την Έκθεση της Κύπρου 2018^{xxvii}, «Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση έχει μεν βελτιωθεί, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό πρόβλημα, ιδίως για τις μικρές επιχειρήσεις.» Σύμφωνα με την έρευνα «SAFE» 2018 για την Κύπρο, η πρόσβαση σε χρηματοδότηση είναι το πιο σημαντικό πρόβλημα για το 13% των κυπριακών ΜΜΕ (μέσος όρος της ΕΕ: 7%) (Ευρωπαϊκή

Επιτροπή / Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2017).

Τα σημαντικότερα εμπόδια στη χρηματοδότηση για τις ΜΜΕ αποτελούν:

- οι απαιτήσεις από την πλευρά των τραπεζών όσον αφορά τις εξασφαλίσεις,
- η απουσία ειδικών χρηματοδοτικών εργαλείων για να εξυπηρετούν τις ανάγκες των μικρών επιχειρήσεων,
- η περιορισμένη πρόσβαση και διάθεση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης όπως τα επιχειρηματικά κεφάλαια, η συμμετοχική χρηματοδότηση και η χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου,
- η ανεπαρκής χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια ως εναλλακτική μορφή μη τραπεζικής χρηματοδότησης,
- η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου για τη μικροχρηματοδότηση, και
- η ανεπάρκεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην εκτίμηση των κινδύνων και των καινοτόμων σχεδίων των νέων επιχειρήσεων.

Λόγω της περιορισμένης πρόσβασης στη χρηματοδότηση και της ανάγκης μείωσης του χρέους, οι επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα παραμένουν περιορισμένες σε Ε&Κ. Η χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα προέρχεται κυρίως μέσω των άμεσων ξένων επενδύσεων και της αυτοχρηματοδότησης, ενώ οι τράπεζες εξακολουθούν να είναι πολύ επιφυλακτικές όσον αφορά τη χρηματοδότηση έργων.

Στον αντίποδα αυτής της κατάστασης, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τις κυπριακές επιχειρήσεις σημειώνει πρόοδο μέσα από την άντληση κονδυλίων από τα προγράμματα χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα χρηματοδοτικά εργαλεία που λειτουργούν κάτω από αυτά. Ορισμένα από τα προγράμματα αυτά προέρχονται από:

- την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) μέσω του προγράμματος δανεισμού για πολλαπλούς δικαιούχους μέσω μεσαζόντων,
- το Ταμείο Επιχειρηματικότητας Κύπρου (CYPEF) για τη στήριξη των ΜΜΕ τόσο σε κεφάλαια κίνησης όσο και σε επενδυτικά δάνεια, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (EFSI).
- τα Ανταγωνιστικά Προγράμματα της ΕΕ τα οποία είναι διασυννοριακά προγράμματα και λειτουργούν μέσα από ανταγωνιστικές διαδικασίες, από τα οποία η Κύπρος άντλησε για την περίοδο 2014-2016 περίπου €118.9 εκ, θέτοντας ως στόχο την συνολική απορρόφηση €300 εκ. για την προγραμματική περίοδο 2014-2020,
- τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF) για έργα υποδομών στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και των ψηφιακών υπηρεσιών, από τον οποίο η Κύπρος άντλησε έως το 2017, περίπου €51 εκ σε σημαντικά έργα,
- τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ταμεία ESI), από τα οποία για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, έχουν κατανεμηθεί στην Κύπρο πόροι ύψους €956 εκ. Εκτιμάται ότι η Κύπρος έχει λάβει έως τις 31 Δεκεμβρίου 2017,

€330 εκ σε έργα, ανοίγοντας τον δρόμο σε περισσότερες από 100 επιχειρήσεις να λάβουν στήριξη για την καθιέρωση περισσότερων από 80 νέων προϊόντων και πάνω από 250 επιχειρήσεις να έχουν υποστηριχθεί στον μεταποιητικό τομέα.

Στα πλαίσια της στήριξης από τα ταμεία αυτά, κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, η Κύπρος προχώρησε στην ετοιμασία και έγκριση της Στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης, η οποία αποτέλεσε εκ των προτέρων προϋπόθεση που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς τα Κράτη – Μέλη. Βασικός στόχος της εν λόγω στρατηγικής είναι η εξασφάλιση της ορθολογικής και αποδοτικής χρήσης των δημόσιων κονδυλίων μέσα από τη συγκέντρωση δυνάμεων και πόρων σε επιλεγμένες προτεραιότητες και σε τομείς στους οποίους η χώρα παρουσιάζει ή δύναται να αναπτύξει συγκριτικά πλεονεκτήματα και ισχυρότερη ανταγωνιστικότητα.

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΩΘΟΥΝΤΑΙ

Το ΥΕΒΒ εφαρμόζει διάφορα Σχέδια Χορηγιών που συγχρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά, Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) με σκοπό τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ενθάρρυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Τα Σχέδια Χορηγιών καλύπτουν τομείς όπως η μεταποίηση, η προώθηση της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας, η εμπορία γεωργικών προϊόντων, η καινοτομία και η ενεργειακή αναβάθμιση επιχειρήσεων και κατοικιών. Στα πλαίσια της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 έχει γίνει η 1η προκήρυξη των πλείστων Σχεδίων και έχουν παραχωρηθεί εγκρίσεις σε 1002 επιχειρήσεις για συνολική χορηγία ύψους €70 περίπου εκατομμυρίων. Το συνολικό ποσό που θα

παραχωρηθεί στα πλαίσια της περιόδου αυτής αναμένεται να ξεπεράσει τα €100 εκατομμύρια ευρώ.

Το ΥΕΕΒ προχώρησε στον ανασχεδιασμό και στην 2η προκήρυξη των Σχεδίων Νεανικής και Γυναικείας Επιχειρηματικότητας. Οι αιτήσεις υποβλήθηκαν για πρώτη φορά ηλεκτρονικά μέσω ειδικής πλατφόρμας που δημιουργήθηκε για το σκοπό αυτό. Μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2019 προγραμματίζονται οι νέες προκηρύξεις των πιο κάτω Σχεδίων:

- Ψηφιακός Μετασχηματισμός των Επιχειρήσεων/ Ηλεκτρονικό Εμπόριο (e-commerce) Υπηρεσίες Υπολογιστικού Νέφους (cloud), και
- Υποστήριξη και Προώθηση της Συνεργασίας των ΜΜΕ (clusters).

Όσον αφορά την αναβάθμιση του θεσμικού πλαισίου του περί των Οργανισμών Εναλλακτικών Επενδύσεων (ΟΕΕ) Νόμου του 2014, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (ΕΚΚ) σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, έχει προχωρήσει σε τροποποίηση του περί των Οργανισμών Εναλλακτικών Επενδύσεων Νόμου με την υποβολή νέου Νόμου, ο οποίος έχει ψηφιστεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 10 Ιουλίου 2018.

Η νέα νομοθεσία στοχεύει στον εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία των συλλογικών επενδυτικών ταμείων, στη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των επενδυτών και εντάσσεται στο πλαίσιο της προσπάθειας για ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της χώρας και για προώθηση εναλλακτικών τομέων που προσφέρονται για προσέλκυση επενδύσεων.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Μετά από διαβούλευση με τους βιομήχανους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχουν διατυπωθεί οι βασικές προκλήσεις που καλείται η κυβέρνηση να αντιμετωπίσει. Αυτές εστιάζονται κυρίως:

- Στην εξεύρεση χρηματοδότησης ειδικά για τις νεοφυείς επιχειρήσεις και επιχειρήσεις ψηλού ρίσκου.
- Στη δημιουργία εναλλακτικών μηχανισμών χρηματοδότησης.
- Στην επίσπευση/απλοποίηση και στον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών εξαγγελίας και συμμετοχής στα σχέδια χορηγιών, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται άμεσα στις ανάγκες τις βιομηχανίας.
- Στον μεγάλο ανταγωνισμό στα Ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα.
- Στην έλλειψη χρηματοοικονομικής γνώσης (financial literacy) των επιχειρήσεων.
- Στη δυσκολία εξεύρεσης των εξασφαλίσεων που ζητούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από τη βιομηχανία και τις επιχειρήσεις.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης 5. Ενίσχυση της Πρόσβασης στη Χρηματοδότηση στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

Επιπλέον, στο Παράρτημα II και κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 5. Ενίσχυση της Πρόσβασης στη Χρηματοδότηση, ακολουθούν πρόσθετες δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

ΠΥΛΩΝΑΣ 6 – ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ/ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Η νησιώτικη και μικρή οικονομία της Κύπρου, το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, αλλά και οι περιορισμένοι πόροι του πρωτογενούς τομέα, αποτελούν τους σημαντικότερους παράγοντες, για την μεγάλη της εξάρτηση από τις εισαγωγές πρώτων υλών και πακετοποίησης, ημιτελών και τελικών προϊόντων, καθώς και τις μεγάλες λειτουργικές δαπάνες της βιομηχανίας.

Παράλληλα, ο έντονος ανταγωνισμός από τις περιφερειακές ευρωπαϊκές και μη αγορές αλλά και τις διεθνείς αγορές προς τα κυπριακά βιομηχανικά προϊόντα και υπηρεσίες, δημιουργεί την ανάγκη για περισσότερη στήριξη και αποτελεσματικότερη προώθηση των βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών, τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά. Παράλληλα, η ενίσχυση της καινοτομίας και των επενδύσεων σε βιομηχανικές δραστηριότητες δημιουργεί τις προϋποθέσεις για πιο ανταγωνιστικά κυπριακά προϊόντα και υπηρεσίες.

Η ενίσχυση της πρόσβασης των κυπριακών προϊόντων και υπηρεσιών στις ξένες αγορές, μέσα από δράσεις που ήδη προωθούνται και μέσα από εισηγήσεις των εμπλεκόμενων φορέων, θα ενισχύσουν περαιτέρω την εξωστρέφεια των κυπριακών επιχειρήσεων, τις εξαγωγές και τις επενδύσεις στη βιομηχανία και σε συναφείς δραστηριότητες.

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι εγχώριες εξαγωγές προϊόντων καταγράφουν τα τελευταία χρόνια σημαντικούς ρυθμούς αύξησης με σταθερή

ανοδική πορεία για τα πλείστα κυπριακά προϊόντα.

Συγκεκριμένα, την τελευταία τριετία 2015-2017, οι εγχώριες εξαγωγές προϊόντων αυξήθηκαν κατά 50%, φθάνοντας το 2017 στο €1,24 δις από €953 εκ. το 2016 και €825 εκ. το 2015. Αφαιρεμένων των καυσίμων, οι εξαγωγές του 2017 ανήλθαν στα €848 εκ. έναντι €770 εκ. το 2016 και €732 εκ. το 2015.

Τα βιομηχανικά προϊόντα με εξαγωγές €436εκ. το 2017 αντιπροσωπεύουν ποσοστό 35% των συνολικών εγχώριων εξαγωγών, με κυριότερο προϊόν τα φάρμακα με εξαγωγές €241 εκ. έναντι €220 εκ. το 2015, ενώ ακολουθούν τα βιομηχανικά καύσιμα με ποσοστό 32% και €393 εκ. έναντι €93 εκ. το 2015 που ήταν η πρώτη χρονιά εξαγωγής του προϊόντος. Αντίστοιχα, οι εξαγωγές φρέσκων και μεταποιημένων γεωργοκτηνοτροφικών και αλιευτικών προϊόντων με ποσοστό 27% του συνόλου, ανήλθαν στα €334 εκ., με κυριότερο προϊόν το χαλούμι, οι εξαγωγές του οποίου έφθασαν τα €156 εκ. έναντι €103 εκ. το 2015. Εξίσου σημαντικές είναι και οι εξαγωγές φρέσκων φρούτων και λαχανικών οι οποίες ανήλθαν στα €65 εκ. το 2017 έναντι €50 εκ. το 2015, και οι εξαγωγές χυμών οι οποίες διπλασιάστηκαν την τελευταία πενταετία από €19 εκ. το 2013 στα €40 εκ. το 2017.

Παραδοσιακά τις πρώτες θέσεις στους σημαντικότερους εξαγωγικούς προορισμούς, λαμβάνει το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ελλάδα, αλλά τα τελευταία χρόνια στις πρώτες θέσεις βρίσκονται επίσης η Λιβύη λόγω και της εξαγωγής ορυκτών καυσίμων και η Κίνα στην οποία εξαγονται κυρίως φάρμακα και χυμοί.

Σύμφωνα με διαπιστώσεις της μελέτης «Study on Improving Cyprus' Export Performance» του YEEB τον Ιούνιο του 2016, τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στις εξαγωγές είναι, τα ψηλά κόστη μεταφορών (33% έναντι 16% στην ΕΕ), το ψηλό κόστος επένδυσης (21% έναντι 30% στην ΕΕ) και η εξεύρεση αξιόπιστων συνεργατών στο εξωτερικό (21% έναντι 28% στην ΕΕ).

Σε ότι αφορά τη στήριξη που ο τομέας λαμβάνει, σημαντικότερη για τη διείσδυση στις αγορές, θεωρείται από το 60% των επιχειρήσεων η οικονομική ενίσχυση μέσω απευθείας χορηγιών και επιδοτήσεων και χαμηλότοκων δάνειων, ενώ ένα ποσοστό 35% θεωρεί αρκετά σημαντικά τα φορολογικά κίνητρα.

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΩΘΟΥΝΤΑΙ

Στα πλαίσια του στρατηγικού στόχου για ανάπτυξη και προώθηση των εξαγωγών προϊόντων και ενθάρρυνση της εξαγωγικής δράσης των κυπριακών επιχειρήσεων, το YEEB έχει θέσει ως προτεραιότητα: το άνοιγμα αγορών τρίτων χωρών, τη στόχευση σε τομείς/ προϊόντα με εξαγωγικές προοπτικές, την περαιτέρω κατοχύρωση και προστασία των εμπορικών του σημάτων, τη προώθηση ονομασιών ΠΟΠ και ΠΓΕ και παραδοσιακών προϊόντων και τη δημιουργία ενιαίου Εθνικού Σήματος/ταυτότητας για όλα τα κυπριακά προϊόντα, συμβάλλοντας ουσιαδώς στην ενίσχυση της αναγνωσιμότητας τους και προσδίδοντας τους επιπλέον κύρος και αξιοπιστία.

Στο πλαίσιο της στόχευσης σε τομείς και προϊόντα, με έντονο εξαγωγικό προσανατολισμό και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη στήριξη της εξαγωγικής προσπάθειας βιομηχανιών παραγωγής φαρμάκων, χαλουμενίου, πατατών, φρέσκων φρούτων και λαχανικών καθώς και προϊόντων που παρουσιάζουν προοπτικές ανάπτυξης όπως

τα παραδοσιακά προϊόντα π.χ. το μέλι, τα προϊόντα από χαρουπόμελο, το λουκούμι, ο σιουτζιούκος, το κολοκάσι, κα. Στόχος του YEEB είναι η ανάπτυξη και προώθηση νέων καινοτόμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Για τη διείσδυση σε νέες αγορές, προωθείται η συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις σε αγορές τρίτων χωρών όπως η Ιαπωνία και η Κίνα, ενώ εντατικοποιούνται οι προσπάθειες για υπογραφή όπου είναι δυνατόν, διμερών πρωτοκόλλων συνεργασίας για συγκεκριμένα προϊόντα που παρουσιάζουν προοπτική ανάπτυξης, αξιοποιώντας τη δυναμική για περαιτέρω διείσδυση και καθιέρωση των κυπριακών προϊόντων σε νέες υποσχόμενες αγορές.

Τέτοια παραδείγματα είναι η υπογραφή Πρωτοκόλλων Συνεργασίας με τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, για την εξαγωγή εσπεριδοειδών το 2013 και των γαλακτοκομικών προϊόντων το 2017, οι ενέργειες που προωθούνται για άνοιγμα αγοράς γαλακτοκομικών προϊόντων και εσπεριδοειδών στην Ιαπωνία και στη Νότια Κορέα και γαλακτοκομικών προϊόντων στη Χιλή.

Επιπρόσθετα, το YEEB αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό τα Κοινοτικά και Εθνικά κονδύλια, τα οποία είναι αυξημένα την περίοδο 2016-2019 και ανέρχονται στα €2.5 εκ. ετησίως, εφαρμόζει Σχέδια Χορηγιών και άλλες ενέργειες για την επιμόρφωση των κυπριακών επιχειρήσεων για τα δεδομένα / εξελίξεις στις διεθνείς αγορές και περαιτέρω αύξηση των εξαγωγών.

Συγκεκριμένα, το YEEB:

- συμμετέχει με κρατικό περίπτερο σε 7-8 διεθνείς εμπορικές εκθέσεις γεωργικών ή/και βιομηχανικών προϊόντων με

επιδότηση των επιχειρήσεων κατά 100% και σε άλλες 5-6 εξειδικευμένες Εκθέσεις με πληροφοριακό περίπτερο, ετησίως,

- επιδοτεί την ιδιωτική συμμετοχή επιχειρήσεων σε εμπορικές εκθέσεις στη Κύπρο και το εξωτερικό σε ποσοστό 50%,
- επιδοτεί το κόστος διερεύνησης ξένων αγορών για επιχειρήσεις βιομηχανικών προϊόντων,
- επιδοτεί τη διοργάνωση εκστρατειών προώθησης γεωργικών προϊόντων στην Κύπρο και στο εξωτερικό σε ποσοστό που κυμαίνεται από 50%-100%,
- διοργανώνει ή/και συμμετέχει σε συνεργασία με τα Εμπορικά του Κέντρα και τις Πρεσβείες της Κυπριακής Δημοκρατίας στο εξωτερικό, σε εκδηλώσεις προώθησης γεωργικών προϊόντων στην Κύπρο και το εξωτερικό,
- μελετά τη δυνατότητα υιοθέτησης /εφαρμογής νέου Σχεδίου ώστε να δοθεί στήριξη σε νέες και μικρές επιχειρήσεις, τόσο για την καλύτερη προετοιμασία τους όσο και ένταξη τους στις διεθνείς αγορές, και
- προωθεί ήδη διαδικασία δημιουργίας ενιαίου Εθνικού Σήματος (branding) για όλα τα κυπριακά προϊόντα.

ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Μετά από διαβούλευση με τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην παραγωγή, μεταποίηση, και εμπορία γεωργικών και βιομηχανικών προϊόντων και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, έχουν διατυπωθεί οι βασικές προκλήσεις που η κυβέρνηση καλείται να αντιμετωπίσει. Αυτές εστιάζονται κυρίως:

- Στην έλλειψη παραγωγής καινοτόμων προϊόντων από τη βιομηχανία.
- Στην έλλειψη ανταγωνιστικότητας των κυπριακών προϊόντων λόγω του ψηλού κόστους παραγωγής (ενέργεια, νερό, πρώτες ύλες, προσωπικό).
- Στο ψηλό κόστος μεταφορών, logistics και περιορισμένης συνδεσιμότητας (τόσο αεροπορικής όσο και ακτοπλοϊκής) της Κύπρου με διάφορες χώρες.
- Στην ανεπαρκή εποπτεία και έλεγχο των προτύπων ποιότητας και ασφάλειας εισαγόμενων προϊόντων.
- Στον ανεπαρκή συντονισμό μεταξύ αρμόδιων Υπηρεσιών που εμπλέκονται στο εμπόριο ή ακόμα και επαρχιακών Τμημάτων ιδίων Υπηρεσιών.
- Στην έλλειψη συμπράξεων (clusters) σε τομείς παραγωγής, διανομής, εξαγωγής που μειώνει την ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ.
- Στην έλλειψη ρευστότητας και στη δυσκολία πρόσβασης σε χρηματοδότηση.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ

Για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που έχουν αναφερθεί, παρατίθεται ανάλογο Σχέδιο Δράσης 6. Ενίσχυση της Πρόσβασης στις Αγορές/ Εξωστρέφεια, Εξαγωγές και Επενδύσεις στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης κάνει αναφορά σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2019 – 2022 και παραθέτει δράσεις σε προτεραιότητα για υλοποίηση εντός του εν λόγω χρονοπρογραμματισμού.

Επιπλέον, στο Παράρτημα ΙΙ και κάτω από το Σχέδιο Δράσης με αριθμό 6. Ενίσχυση της Πρόσβασης στις Αγορές/ Εξωστρέφεια, Εξαγωγές και Επενδύσεις, ακολουθούν πρόσθετες δράσεις οι οποίες προέκυψαν από τη διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς και θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ,
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΚΑΙ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.

ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ.

ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το Σχέδιο Δράσης δεν είναι στατικό, αλλά θα αποτελέσει ένα δυναμικό πρόγραμμα υλοποίησης, το οποίο θα παρακολουθείται και θα αναθεωρείται σε ετήσια βάση. Το ΥΕΕΒ θα ετοιμάζει την Ετήσια Έκθεση Προόδου, στην οποία θα αποτυπώνεται η πορεία υλοποίησης των υφιστάμενων δράσεων.

Η Ετήσια Έκθεση Προόδου, θα συνοδεύεται από το επόμενο Ετήσιο Πρόγραμμα Εργασίας, το οποίο θα ετοιμάζεται και θα εμπλουτίζεται με νέες πρόσθετες δράσεις, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, στη βάση διαβούλευσης με όλους τους αρμόδιους φορείς και τις επιμέρους ομάδες εργασίας που θα καθοριστούν για την υλοποίηση τους.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Προϋπόθεση για την επιτυχία της υλοποίησης της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής, αποτελεί η δημιουργία ενός ενισχυμένου μηχανισμού διακυβέρνησης, μέσω του οποίου θα παρακολουθείται και θα διασφαλίζεται η υλοποίηση των δράσεων. Θα εξασφαλίζεται επίσης η πολυεπίπεδη συνεργασία και η ενεργός συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων, μέσα από την εκπροσώπηση του βιομηχανικού και επιχειρηματικού κόσμου, σε αυτήν την προσπάθεια της κυβέρνησης.

ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Προτείνεται η δημιουργία μίας Διυπουργικής Επιτροπής για τη Νέα Βιομηχανική Πολιτική, μέσα από την οποία θα συμμετέχουν οι εμπλεκόμενοι Υπουργοί που θα παρακολουθούν την

Για την αξιολόγηση της υλοποίησης αλλά και της αποτελεσματικότητας της Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής, έχουν προκαταρκτικά καθοριστεί Βασικοί Δείκτες Απόδοσης (ΒΔΑ), οι οποίοι ακολουθούν κατά κύριο λόγο τους συγκριτικούς δείκτες ανταγωνιστικότητας, παραγωγικότητας, καινοτομίας, ψηφιοποίησης, επιχειρηματικότητας και περιβάλλοντος, που ετοιμάζονται από ευρωπαϊκές και διεθνείς στατιστικές πηγές. Ο καθορισμός των βασικών δεικτών αξιολόγησης θα διεξαχθεί σε μετέπειτα στάδιο σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς κάθε επιμέρους ομάδας εργασίας και με άλλους εμπλεκόμενους φορείς του βιομηχανικού οικοσυστήματος και αρμόδιους φορείς του δημόσιου τομέα.

υλοποίηση του προγράμματος, ενώ θα κατευθύνουν σε πολιτικό επίπεδο τα μετέπειτα στάδια της. Της Διυπουργικής Επιτροπής, θα προεδρεύει ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (ΥΕΕΒ).

ΣΕ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Επιτροπή Παρακολούθησης και Συντονισμού

Προτείνεται η δημιουργία μιας Επιτροπής Παρακολούθησης και Συντονισμού, η οποία θα παρακολουθεί σε τεχνοκρατικό επίπεδο την πρόοδο υλοποίησης του προγράμματος από τις Ομάδες Εργασίας που θα καθοριστούν και θα συντονίζει την υλοποίηση του. Θα απαρτίζεται από εκπροσώπους του ΥΕΕΒ, του ΚΕΒΕ, της ΟΕΒ, του Υπουργείου Οικονομικών και

μιας Ομάδας Εμπειρογνημόνων για τα διάφορα θέματα που θα παρουσιάζονται.

Τεχνοκρατικές Ομάδες Εργασίας για Υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης

Οι Ομάδες Εργασίας (ΟΕ) για την υλοποίηση των επιμέρους δράσεων κάτω από κάθε στρατηγικό πυλώνα υλοποίησης (σύσταση έξι ξεχωριστών ΟΕ), θα απαρτίζονται από τεχνοκράτες των εμπλεκόμενων Υπουργείων και φορέων και από εκπροσώπους του ιδιωτικού τομέα. Θα είναι υπεύθυνες για την κατεξοχήν υλοποίηση και αξιολόγηση των

δράσεων του προγράμματος, την ετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης Προόδου και τον σχεδιασμό του Προγράμματος Εργασίας για το επόμενο έτος.

Παρουσίαση και Δημοσίευση Αποτελεσμάτων Υλοποίησης

Η Ετήσια Έκθεση Προόδου θα παρουσιάζεται από το ΥΕΕΒ κάθε χρόνο, σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του βιομηχανικού οικοσυστήματος, με την παράδοση της στη Διυπουργική Επιτροπή και τα αποτελέσματα της θα δημοσιεύονται.

ΕΠΟΜΕΝΑ

ΒΗΜΑΤΑ

Θα συνταχθούν ολοκληρωμένα σχέδια υλοποίησης και οι Βασικοί Δείκτες Απόδοσης ανά δράση και στρατηγικό πυλώνα, βάσει των προτεραιοτήτων υλοποίησης που θα καθοριστούν στα πλαίσια του βραχυπρόθεσμου προγραμματισμού 2019 από τις επιμέρους ΟΕ. Η εν λόγω διαδικασία θα πρέπει να καθορίσει και τα χρονοδιαγράμματα για την διεξαγωγή συναντήσεων και την

υποβολή της προόδου υλοποίησης των δράσεων.

Παράλληλα, θα δημιουργηθεί ο Μηχανισμός Διακυβέρνησης μέσα από την έγκριση δημιουργίας της Διυπουργικής Επιτροπής, της Επιτροπής Παρακολούθησης και Συντονισμού και των Έξι Ομάδων Εργασίας ανά στρατηγικό πυλώνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.
*ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟΣ-
ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 2019-2020*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.
*ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ
ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΠΟΥ ΘΑ ΤΥΧΟΥΝ
ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ*

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΠΟΥ ΘΑ ΤΥΧΟΥΝ
ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 2019-2020

**ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟΣ-ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΑΜΕΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2019-2022
ΜΕ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟ ΕΤΟΣ 2019**

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
ΠΥΛΩΝΑΣ 1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		
1.1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ		
1.	Δυνατότητα συμμετοχής στα καθεστώτα ενεργειακής απόδοσης, θέτοντας σε διαδικασία εμπορίας διαθέσιμες μονάδες εξοικονόμησης από μέτρα που υλοποιούν οι βιομηχανίες. Οι διανομείς ενέργειας θα μπορούν είτε να υλοποιούν μέτρα ΕΞΕ οι ίδιοι ή να «αγοράζουν» τις εξοικονομήσεις που επιτεύχθηκαν από μέτρα ΕΞΕ που υλοποίησαν τρίτοι όπως είναι οι βιομηχανικές μονάδες.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Ενέργειας)
2.	Θέσπιση εθελοντικών συμφωνιών με βιομηχανίες για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας για ενεργειακή απόδοση. Στόχος είναι η δέσμευση περισσότερων από 250 επιχειρήσεων μέχρι το 2030. Οι επιχειρήσεις που θα ανήκουν στο δίκτυο, θα δεσμεύονται ειδικά και για τη λήψη μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας. Εμπεριέχει απονομή βραβείου, δημοσιότητα και σήμα αναγνώρισης από την ΟΕΒ προς τις επιχειρήσεις.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Ενέργειας)

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
3.	Χρήση του χρηματοδοτικού εργαλείου (πχ. τραπεζικά χαμηλότοκα δάνεια για εξοικονόμηση ενέργειας), στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) στον τομέα της Ενεργειακής Αποδοτικότητας & των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ). Το εργαλείο αυτό θα έχει προϋπολογισμό €120εκ. Θα απευθύνεται τόσο σε δημόσιους φορείς (π.χ. φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης) όσο και στον ιδιωτικό τομέα (ΜΜΕ και νοικοκυριά). Όσον αφορά τις ΜΜΕ/Βιομηχανία, αναμένεται ότι το εν λόγω εργαλείο θα καλύπτει, πέραν της χρήσης ΑΠΕ και της ενεργειακής αναβάθμισης του κτιρίου τους και την ενεργειακή αναβάθμιση της γραμμής παραγωγής τους.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Ενέργειας) ΓΔ ΕΠΣΑ
1.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΑΠΕ) ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ		
4.	Καθεστώτα στήριξης για Ηλεκτροπαραγωγή από ΑΠΕ και ιδίαν κατανάλωση για τη μείωση του κόστους ενέργειας, τα οποία θα περιλαμβάνουν:	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Ενέργειας) ΡΑΕΚ
	i. Τροποποίηση του σχεδίου net-billing για μεγάλα συστήματα με σκοπό την ταχύτερη υποβολή αιτήσεων.	ΣΔΔ ΔΣΜΚ
	ii. Ολοκλήρωση λογισμικού (application) που θα διατίθεται στους καταναλωτές για τη βελτιστοποίηση του προφίλ κατανάλωσης των ΑΠΕ τους.	
1.4. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
5.	Σύνδεση βιομηχανικών περιοχών και βιομηχανικών/ βιοτεχνικών ζωνών με το σύστημα αποχετεύσεων.	ΥΠΕΣ (Τοπική Αυτοδιοίκηση) Συμβούλια Αποχετεύσεων (ΣΑ) Συμβούλια Υδατοπρομήθειας (ΣΥ)

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
6.	Τεχνοοικονομική Μελέτη για: i. την ορθολογική/ βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων και εκτίμηση του δυναμικού/ικανότητας ηλεκτροπαραγωγής από αυτή τη δραστηριότητα στις Βιομηχανικές Περιοχές ή σε Βιομηχανικές/ Βιοτεχνικές Ζώνες, και ii. την εγκατάσταση σταθμών επεξεργασίας ή/και προ-επεξεργασίας υγρών αποβλήτων από βιομηχανίες τροφίμων και λυμάτων σε όλες τις βιομηχανικές/ βιοτεχνικές περιοχές και ζώνες.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας) ΥΓΑΑΠ (Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Ανάπτυξης Υδάτων) ΥΠΕΣ ΣΑ
7.	Ετοιμασία σχεδίου χορηγιών για κυκλική οικονομία βάσει των πορισμάτων της τεχνοοικονομικής μελέτης (δράση 1), το οποίο να περιλαμβάνει υποχρεώσεις για καλές πρακτικές ορθολογικής διαχείρισης των απαιτούμενων ποσοτήτων νερού και βιομηχανικών και άλλων αποβλήτων και επιλέξιμες δαπάνες για την υιοθέτηση κατάλληλων συστημάτων διαχείρισης όπως το EMAS (Eco management and audit scheme) και το ISO14001 (Environmental Management System – EMS). Παράλληλα, θα πρέπει να γίνει και μια εκστρατεία ενημέρωσης για αλλαγή της κουλτούρας των βιομηχανών και των επιχειρήσεων.	ΥΕΕΒ ΥΠΕΣ (Τοπική Αυτοδιοίκηση) ΣΑ ΣΥ ΥΓΑΑΠ (Τμήμα Περιβάλλοντος) CYS
1.5. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ / ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΖΩΝΩΝ		
8.	Εκπόνηση επιστημονικής μελέτης στα πλαίσια αναθεώρησης των τοπικών σχεδίων και του πολεοδομικού σχεδιασμού που θα ξεκινήσει το 2019. Η μελέτη θα πρέπει, ανάμεσα σε άλλα, να προτείνει λύσεις για την Επίλυση των διαχρονικών, διαρθρωτικών προβλημάτων της βιομηχανίας, ως ακολούθως:	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας) ΥΠΕΣ (Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, Πολεοδομικό Συμβούλιο) ΥΜΕΕ (Τμήμα Δημοσίων Έργων, Τμήμα Οδικών Μεταφορών)

Α/Α	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
	i. δημιουργία νέων Βιομηχανικών/ Βιοτεχνικών Ζωνών βάσει ενός σύγχρονου προτύπου και νέων βιομηχανικών ζωνών βαριάς οχληρίας, και ii. αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών (αστικών, παραγωγικών, κοινωνικών) για τον εκσυγχρονισμό των βιομηχανικών / βιοτεχνικών περιοχών / ζωνών, λαμβάνοντας υπόψη σύγχρονα πρότυπα ποιότητας, διαχείρισης και πολεοδομικού σχεδιασμού για τη βελτίωση τους, όπως: • Η συνδεσιμότητα των Βιομηχανικών/ Βιοτεχνικών Περιοχών/Ζωνών με Αυτοκινητόδρομους και Λιμάνια, μέσω καλύτερων Σημάνσεων και καλύτερων και περισσότερων οδικών προσβάσεων (ειδικά σε κεντρικές οδικές αρτηρίες). • Η διασφάλιση της συνύπαρξης των υφιστάμενων και των νέων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών περιοχών και ζωνών με τις οικιστικές και τουριστικές αναπτύξεις και η καθιέρωση ζωνών προστασίας γύρω από υφιστάμενες και νέες Βιομηχανικές/Βιοτεχνικές Ζώνες/Περιοχές. • Η σύνδεση με δημόσιες συγκοινωνίες για μεταφορά προσωπικού. • Δημιουργία περισσότερων χώρων στάθμευσης, εξειδικευμένων χώρων επισκευών, εξειδικευμένων χώρων στάθμευσης και φύλαξης εμπορευματοκιβωτίων, χώρων πρασίνου, νηπιαγωγείων. • Η δημιουργία υποδομών για αποχετευτικό σύστημα, για μεταφορά ρεύματος και νερού (για εξειδικευμένες βιομηχανίες), τεχνολογικές	CYS ΥΠΟΙΚ

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
	υποδομές και υποδομές για καινοτομία, ενεργειακές υποδομές, κα. • Η παροχή / μίσθωση υπηρεσιών ελέγχου, αστυνόμευσης και ασφάλειας.	
9.	Εξέταση Αύξησης του Συντελεστή Δόμησης στις βιομηχανικές/ βιοτεχνικές ζώνες και περιοχές και λήψη μέτρων που θα επιτρέπει την ευελιξία του κράτους σε ότι αφορά τη διαμόρφωση του πρόσθετου συντελεστή δόμησης από τις βιομηχανίες/επιχειρήσεις.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας)
1.6. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ		
10.	Δημιουργία κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου που να ρυθμίζει τα επαγγέλματα των 'Patent Attorneys', να εισάγει τις κατάλληλες νομοθετικές προϋποθέσεις για την αναγνώριση και ενάσκηση του επαγγέλματος μέσα από την απόκτηση εξειδικευμένων διπλωμάτων/ προγραμμάτων/ πιστοποιητικών EBO και IBO και για την αναγνώριση των 'Patent Attorneys' ως σώμα ειδικών επιστημόνων. Σκοπός η αύξηση της εγγραφής κυπριακής πατέντας.	ΥΕΕΒ (Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη)
11.	Πρώθηση και στήριξη δημιουργίας Κόμβων Καινοτομίας (Innovation Hubs) ή άλλων συναφών υποδομών για E & A & K, μέσω σχεδίων χορηγιών ή/ και χρηματοδοτικών εργαλείων, με αρχή τους Κόμβους Ψηφιακής Καινοτομίας.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας) ΥΜΕΕ ΥΠΟΙΚ ΥΠΕΣ (Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, Πολεοδομικό Συμβούλιο)

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
		ΥΓΑΑΠ
		Ακαδημία
12.	Δημιουργία Κέντρου Μεταφοράς Τεχνολογίας (Technology Transfer Centre) για την ενίσχυση της συνεργασίας βιομηχανίας, ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας, με στόχο την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της ακαδημαϊκής έρευνας στην ανάπτυξη νέων, καινοτόμων, εμπορεύσιμων προϊόντων και υπηρεσιών.	ΙΠΕ ΥΕΕΒ Ακαδημία
2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ / ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ		
13.	Ανάληψη Δράσεων για τη μείωση του διοικητικού φόρτου και του διοικητικού κόστους των βιομηχανιών, σε ότι αφορά τις διαδικασίες εγγραφών, αδειοδοτήσεων λειτουργίας, υποβολής αιτήσεων και άλλων διαδικασιών του επιχειρείν, μέσα από την εφαρμογή της αρχής 'Μόνον Άπαξ' (Once Only Principle), όπως: ι. Επιχειρηματικός / Διαδικαστικός ανασχεδιασμός (Business/Process re-engineering) των διάφορων τμημάτων της κυβέρνησης και των διαδικασιών τους. Προϋποθέτει τη συνεργασία των αρμοδίων τμημάτων της κυβέρνησης με το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής (ΤΥΠ), ούτως ώστε να μηχανογραφηθούν <u>όλα</u> τα απαραίτητα έγγραφα, αρχεία και μητρώα που επηρεάζουν τη βιομηχανία, μέσα από την κυβερνητική πύλη 'Αριάδνη'. Υλοποίηση του μέτρου σε πιλοτική βάση από ΥΕΕΒ, με αρχική έμφαση στις	ΥΕΕΒ ΤΥΠ ΥΠΕΣ ΥΓΑΑΠ ΥΠΕΞ

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
	διαδικασίες αδειοδοτήσεων για τη βιομηχανία και τις ΑΠΕ, καθώς και άλλους τομείς προτεραιότητας που θα καθοριστούν.	
14.	Συνομολόγηση Έξχεδίου Ειδικού Συνδρομητή με προνόμια οικονομικότερης πρόσβασης των επιχειρήσεων σε Ευρωπαϊκά, Εθνικά και άλλα Πρότυπα, για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους μέσω της βελτίωσης της ποιότητας και ενέργειες προς εξασφάλιση κονδυλίου.	ΥΕΕΒ CYS ΚΕΒΕ ΟΕΒ
15.	Ετήσια Θεσμοθέτηση της Έβδομάδας Βιομηχανίας - μίας εβδομάδας εκπαιδευτικού, επαγγελματικού και εμπειρικού περιεχομένου, για την τόνωση του ενδιαφέροντος των μαθητών, των φοιτητών και των γονέων για την απασχόληση στη βιομηχανία.	ΥΠΠ (Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης) Ακαδημία (Γραφεία Διασύνδεσης με τον Επιχειρηματικό Κόσμο) ΥΕΕΒ ΥΕΠΚΑ (ΑΝΑΔ, ΚΕΠΑ) ΚΕΒΕ ΟΕΒ

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
3. ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ		
16.	Δημιουργία σχεδίου-ομπρέλας χορηγιών για τεχνολογική αναβάθμιση και ψηφιακό μετασχηματισμό, το οποίο να καλύπτει υποδομές (π.χ. καλωδίωση με σκοπό τη διασύνδεση στο διαδίκτυο σε πολύ ψηλές ταχύτητες ($\geq 100\text{Mbps}$), εξοπλισμό, υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους, ηλεκτρονικού εμπορίου και άλλες ψηφιακές τεχνολογίες και εφαρμογές και εκπαίδευση προσωπικού).	ΥΕΕΒ
17.	Δημιουργία σχεδίου χορηγιών για μηχανικό εξοπλισμό ψηλής τεχνολογίας (I4.0) .	ΥΕΕΒ ΙΠΕ Ακαδημία ΚΕΒΕ ΟΕΒ
4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ / ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
18.	Δημιουργία μητρώου αποφοίτων Τεχνικών Σχολών ανά ειδικότητα.	ΥΠΠ (Υπηρεσία Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης) ΚΕΒΕ

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
		ΟΕΒ
19.	i.Αναπροσαρμογή των προγραμμάτων κατάρτισης της ΑνΑΔ και του ΚΕΠΑ για την κάλυψη των αναγκών της Βιομηχανίας και την προώθηση των ψηφιακών δεξιοτήτων. ii.Ανάπτυξη του ολοκληρωμένου Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ) της ΑνΑΔ, για την εξέταση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού βάσει ενός προτύπου που λειτουργεί σε πραγματικές συνθήκες ή/και αποδεκτές συνθήκες προσομοίωσης, με σκοπό την πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων. Σκοπός του όπως τα Πρότυπα Επαγγελματικών Προσόντων υιοθετηθούν από τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία, με σκοπό να βοηθήσουν στην ποιοτική αναβάθμιση τόσο του ανθρώπινου δυναμικού όσο και των επιχειρήσεων γενικότερα.	ΥΕΠΚΑ ΑΝΑΔ ΚΕΠΑ
20.	Εμπλουτισμός των αναλυτικών προγραμμάτων μέσης, τεχνικής, ανώτερης εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης με πιστοποιημένα προγράμματα: i. Πρακτικής εξάσκησης/ Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (internship και apprenticeship) για μαθητές, φοιτητές, απόφοιτους, άνεργους. ii. Βελτίωσης του επιπέδου μάθησης σε STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) & STEP (Science, Technology, Engineering, Production). iii. Ανάπτυξης πρόσθετων δεξιοτήτων που απαιτούνται από τις σύγχρονες επιχειρήσεις (soft/hard skills).	ΥΠΠ (Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης) ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας, Υπηρεσία Ενέργειας, Υπηρεσία Υδρογονανθράκων, Υπηρεσία Εμπορίου) Ακαδημία (Γραφεία Διασύνδεσης με τον Επιχειρηματικό Κόσμο, Αρμόδια ακαδημαϊκά και ερευνητικά τμήματα)

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
		ΥΕΠΚΑ (ΑΝΑΔ, ΚΕΠΑ) ΥΠΕΞ (Οικονομική Διπλωματία) ΚΕΒΕ ΟΕΒ
21.	Επανακαθορισμός των κατευθύνσεων των Τεχνικών Σχολών λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της βιομηχανίας.	ΥΠΠ (Υπηρεσία Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης) ΥΕΕΒ
5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
22.	Ετοιμασία νέου σχεδίου χορηγιών για την ενθάρρυνση των επιχειρηματικών συμπράξεων (συστάδων).	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Βιομηχανίας & Τεχνολογίας)
23.	Ολοκλήρωση του συστήματος για την Ηλεκτρονική υποβολή και παρακολούθηση των αιτήσεων.	ΥΕΕΒ ΓΔ ΕΠΣΑ ΤΥΠ ΥΓΑΑΠ ΚΕΠΑ

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
24.	Τακτικός Προγραμματισμός των Προσκλήσεων των Σχεδίων Χορηγιών.	ΥΕΕΒ
6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ/ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ		
25.	Καθορισμός κοινής και στοχευμένης πολιτικής αναφορικά με τους τομείς εστίασης της παραγωγής του πρωτογενή τομέα σε σχέση με τις ανάγκες της βιομηχανίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της βιομηχανίας σε εισαγωγές πρώτων υλών και σε εξαγωγές. Σκοπός η υποκατάσταση των εισαγωγών πρώτων υλών με ντόπια παραγωγή σε ικανοποιητικές ποσότητες προς τη βιομηχανία, για την τροφοδότηση τόσο της τοπικής αγοράς όσο και των διεθνών αγορών με εξαγωγές, κυπριακών βιομηχανικών προϊόντων.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Εμπορίου) ΥΓΑΑΠ (Τμήμα Γεωργίας) ΚΕΒΕ ΟΕΒ
26.	Αναβάθμιση της Διαδικτυακής Υπηρεσίας του ΚΕΠΑ «CyExports» (www.kepa.gov.cy/cyexports) για τη δημιουργία ενός αναβαθμισμένου και ολοκληρωμένου ευρετηρίου για την προώθηση κυπριακών προϊόντων και υπηρεσιών στο εξωτερικό, μέσω δικτύωσης και σύνδεσης κυπριακών παραγωγών/ προμηθευτών με την ξένη αγορά.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Εμπορίου) Εμπορικά Κέντρα ΚΕΠΑ
27.	Δημιουργία ενιαίου εθνικού σήματος για κυπριακά βιομηχανικά προϊόντα και υπηρεσίες (Branding) σε παράλληλη προσπάθεια με αυτήν του Υπουργείου Γεωργίας για τον πρωτογενή τομέα και τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα.	ΥΓΑΑΠ ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Εμπορίου)
28.	Αναθεώρηση και βελτίωση των σχεδίων χορηγιών για συμμετοχή των επιχειρήσεων σε εμπορικές εκθέσεις του εξωτερικού ή και εφαρμογή νέων Σχεδίων στήριξης της εξωστρέφειας.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Εμπορίου)
29.	Τακτικά Roadtrips Υπουργού ΥΕΕΒ με Βιομήχανους/ Επιχειρηματίες για	ΥΕΕΒ

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
	ενίσχυση συμφωνιών εμπορικού περιεχομένου σε ξένες αγορές και σύναψη συμφωνιών.	ΚΕΒΕ ΟΕΒ

**ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ
ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΘΑ ΤΥΧΟΥΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ**

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
ΠΥΛΩΝΑΣ 1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		
1.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΑΠΕ) ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ		
1.	Εξέταση για Διαφοροποίηση των τελών δικτύου, Φορολογικές ελαφρύνσεις και Φορολογική Μεταρρύθμιση για επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας και ΑΠΕ σε βιομηχανίες.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Ενέργειας)
1.3. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ		
2.	Δημιουργία υποδομών για την προμήθεια φυσικού αερίου (ΦΑ), των στρατηγικών προώθησης του ΦΑ και του απαραίτητου νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου, για τον βιομηχανικό και εμπορικό τομέα της Κύπρου, μέσα από μελέτες στα πλαίσια του προγράμματος CYnergy.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Ενέργειας, Υπηρεσία Υδρογονανθράκων)
3.	Εξέταση των δυνατοτήτων αξιοποίησης χρηματοδοτικών προγραμμάτων για την αξιοποίηση ΦΑ από τις βιομηχανίες.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Υδρογονανθράκων)
4.	Φορολογικές ελαφρύνσεις για τα διασυνοριακά έργα ενέργειας γνωστά ως Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος (ΕΚΕ/PCIs). Σκοπός είναι να δοθούν οικονομικά κίνητρα και φορολογικές ελαφρύνσεις σε βιομήχανους που θα επιλέξουν την χρήση ΦΑ, ηλεκτρισμού ή έξυπνων δικτύων, μέσω των συνεργιών που θα έχουν με τα ΕΚΕ	Υπουργείο Οικονομικών ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Ενέργειας, Υπηρεσία Υδρογονανθράκων)

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
	αερίου και ηλεκτρισμού.	
5.	Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ενημέρωσης βιομηχάνων και άλλων φορέων σε Κύπρο, Ελλάδα και Ισραήλ για τα Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος και τα τοπικά και διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας. Σκοπός – i. η προσέλκυση ενεργειακών επενδύσεων για το One Stop Shop 4 Energy και τη σχετική ιστοσελίδα που ετοιμάζεται, από βιομήχανους, επενδυτές και πλοιοκτήτες ΦΑ από ΚΜ της ΕΕ και τις εμπλεκόμενες χώρες (Κύπρος-Ελλάδα-Ισραήλ) για άντληση κονδυλίων από ευρωπαϊκά ταμεία (π.χ. CEF) με στόχο τη δημιουργία διασυνοριακών υποδομών ΦΑ και ηλεκτρισμού, ii. η αναβάθμιση της βιομηχανικής και υπεράκτιας χωροταξικής πολιτικής του κράτους, ούτως ώστε η Υπηρεσία Βιομηχανίας να χειρίζεται θέματα βιομηχανικής και ενεργειακής πολιτικής εντός της Κυπριακής ΑΟΖ, και iii. η διασύνδεση του βιομηχανικού τομέα με τον τομέα της ενέργειας.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Υδρογονανθράκων, Υπηρεσία Ενέργειας)
1.4. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
6.	Δράσεις στήριξης της έρευνας και της καινοτομίας για προώθηση της βιομηχανικής συμβίωσης και επαναχρησιμοποίησης υποπροϊόντων ή αποβλήτων βιομηχανιών, ως πρώτες ύλες, σε καινοτόμες βιομηχανικές διαδικασίες. Στόχος η προώθηση καινοτόμων βιομηχανικών διαδικασιών όσον αφορά τη χρήση πόρων και παραγωγή αποβλήτων, παράλληλα με τη μείωση ζήτησης του νερού, ως βασική προϋπόθεση, για τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία και στη συμβολή της για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από το σταδιακά αυξανόμενο κόστος των πρώτων υλών. Οι δράσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα προγράμματα LIFE, Horizon 2020 (που καλύπτει πρωτοβουλίες στα πλαίσια της κυκλικής οικονομίας), κα, για έρευνα	ΥΓΑΑΠ (Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Ανάπτυξης Υδάτων) ΥΠΕΣ ΙΠΕ ΣΑ ΣΥ

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
	των δυνατοτήτων προώθησης της βιομηχανικής συμβίωσης μέσα από νέες προσκλήσεις ή νέα σχέδια καινοτομίας.	
1.6. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ		
7.	Σχεδιασμός και προκήρυξη νέων Προγραμμάτων υπέρ των επιχειρήσεων με αντικείμενο - i. την προώθηση συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων και επιχειρήσεων και μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών οργανισμών/πανεπιστημίων. ii. την ενίσχυση της κινητικότητας ερευνητών από ερευνητικούς οργανισμούς σε επιχειρήσεις. iii. τη χρηματοδοτική ενίσχυση για τη συνέχιση επιτυχημένων έργων Ε&Κ και της εμπορικοποίησης των αποτελεσμάτων τους. iv. την ενίσχυση της επιχειρηματικής καινοτομίας, και v. την προώθηση της σύμπραξης εταιρειών ψηλής τεχνολογίας, ακαδημαϊκών και ερευνητικών Ιδρυμάτων και άλλων Φορέων σε συγκεκριμένα τεχνολογικά πεδία, υπό μορφή συστάδων (clusters).	ΙΠΕ
8.	Σχεδιασμός μέτρων για παροχή στήριξης σε μεγάλες επιχειρήσεις για ανάπτυξη εξειδικευμένων εργαστηρίων, τμημάτων Ε&Α σε μεγάλες επιχειρήσεις και για τη διασύνδεση μεγάλων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων με στόχο τη διενέργεια δραστηριοτήτων Ε&Α.	ΙΠΕ ΥΠΟΙΚ ΥΕΕΒ
9.	Διερεύνηση του ενδεχομένου λειτουργίας κρατικού εργαστηρίου δοκιμών/ διακριβώσεων/ πιστοποιήσεων/ ερευνών για κάλυψη των αναγκών των	ΙΠΕ

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
	βιομηχανιών, οι οποίες στην απουσία τέτοιων εξειδικευμένων εργαστηρίων στην Κύπρο, αναγκάζονται να αποστέλλουν τα προϊόντα σε εργαστήρια του εξωτερικού με τεράστιο κόστος.	ΥΠΟΙΚ ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας)
10.	Δράσεις διασύνδεσης και συμμετοχής της βιομηχανίας με την Ε&Α&Κ μέσα από το Κέντρο Αριστείας ΚΟΙΟΣ (Ερευνητικό Κέντρο Ευφυών Συστημάτων και Δικτύων), το RISE (Research Centre on Interactive Media, Smart Systems and Emerging Technologies) και άλλα ερευνητικά προγράμματα/ κέντρα.	ΥΕΕΒ Ακαδημία ΙΠΕ
2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ / ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ		
11.	Ανάληψη Δράσεων για τη μείωση του διοικητικού φόρτου και του διοικητικού κόστους των βιομηχανιών, σε ότι αφορά τις διαδικασίες εγγραφών, αδειοδοτήσεων λειτουργίας, υποβολής αιτήσεων και άλλων διαδικασιών του επιχειρείν, μέσα από την εφαρμογή της αρχής 'Μόνον Άπαξ' (Once Only Principle), όπως:	ΥΕΕΒ ΤΥΠ ΥΠΕΣ
	ii. Αναβάθμιση του υφιστάμενου One-Stop-Shop του ΥΕΕΒ στη βάση της λειτουργίας του ΚΕΠ, το οποίο θα λειτουργεί ως μοναδικό σημείο επαφής για όλο το φάσμα των υπηρεσιών και των αδειοδοτήσεων που χρειάζονται οι επιχειρήσεις για τη σύσταση και λειτουργία τους. Επεξεργασία του νέου μοντέλου λειτουργίας από τεχνική ομάδα του ΥΕΕΒ.	ΥΓΑΑΠ ΥΠΕΞ
12.	Επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης και λειτουργίας των μεταλλείων και λατομείων μέσω της δημιουργίας Mineral Commission. Σκοπός η υποκατάσταση των εισαγωγών πρώτων υλών από την τοπική μεταλλευτική βιομηχανία, η αντιμετώπιση της δυστοκίας αδειοδότησης ανάπτυξης σημαντικών ορυκτών	ΥΓΑΑΠ (Υπηρεσία Μεταλλείων, Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, Τμήμα Περιβάλλοντος)

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
	πόρων και αξιοποίησης των εξορυκτικών αποβλήτων μέσω καινοτόμων τεχνολογιών κυπριακής προέλευσης (υδρο-μεταλλουργία), η τήρηση των Ευρωπαϊκών υποχρεώσεων της Κύπρου για αποκατάσταση του περιβάλλοντος και την ανάδειξη της μεταλλευτικής κληρονομιάς με φθηνότερο κόστος για το κράτος, μέσω ιδιωτικής πρωτοβουλίας.	
13.	Συστηματική Μέτρηση της απόδοσης της βιομηχανίας μέσα από συγκεκριμένους δείκτες απόδοσης, όπως η Μέτρηση της Παραγωγικότητας και Έρευνα σύγκρισης της απόδοσης της κυπριακής βιομηχανίας με αντίστοιχες ευρωπαϊκές βιομηχανίες (benchmarking) ανά βιομηχανικό κλάδο.	ΥΕΠΚΑ (ΚΕΠΑ)
14.	Διοργάνωση στοχευμένων ενημερωτικών εκστρατειών και εκπαιδευτικών σεμιναρίων για την προώθηση των προτύπων (περιλαμβανομένων και των προτύπων στις ΤΠΕ) και των ωφελημάτων τους στην ανταγωνιστικότητα και στη βιωσιμότητα των κυπριακών βιομηχανικών και άλλων επιχειρήσεων (ανά κλάδο είτε άλλως πως).	CYS KEBE OEB YEEB ΚΕΠΑ
15.	Συνέχιση Υφιστάμενου Σχεδίου Χορηγιών ή Δημιουργία Νέου Σχεδίου Χορηγιών στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, το οποίο να καλύπτει τη χρηματοδότηση δαπανών σε σχέση με Πρότυπα Ποιότητας προς βιομηχανίες για εφαρμογή και πιστοποίηση διαφόρων συστημάτων διαχείρισης όπως ποιότητας, ασφάλειας και υγείας, CE, factory production control, κλπ. Στόχος να βοηθηθούν οι εξαγωγικές επιχειρήσεις να ενισχύσουν τις δομές τους και να οργανωθούν καλύτερα για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που θέτουν οι αγοραστές/πελάτες του εξωτερικού, αλλά και οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται τοπικά να αναβαθμίσουν την παραγωγή τους.	CYS YEEB

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
16.	Δράσεις και Μέτρα για αλλαγή κουλτούρας στις επιχειρήσεις ώστε να ενσωματωθεί η προοπτική της έρευνας και καινοτομίας στην επιχειρηματική ανάπτυξη, όπως εισαγωγή προγραμμάτων κατάρτισης, εισαγωγή μαθημάτων επιχειρηματικότητας σε υποψήφιους διδάκτορες, ανάπτυξη δεξιοτήτων και καλλιέργειας επιχειρηματικότητας και καινοτομίας μέσα από το εθνικό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης και θεσμοθέτησης ετήσιου Βραβείου Επιχειρηματικού Πανεπιστημίου (Entrepreneurial University Award).	ΙΠΕ ΥΠΠ ΑΝΑΔ ΚΕΠΑ
4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ/ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
17.	Δημιουργία κλάδου τεχνικής μηχανικής για τροφοδότηση τεχνικών στην αγορά εργασίας σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	ΥΠΠ
18.	Αξιοποίηση για τη βιομηχανία της: i. Ετήσιας Μελέτης της ΑνΑΔ με θέμα τη «Διερεύνηση αναγκών απασχόλησης και κατάρτισης» που αφορά στον εντοπισμό των ειδικοτήτων και των δεξιοτήτων που παρουσιάζουν ανάγκες στην κυπριακή οικονομία και στον καλύτερο προγραμματισμό δράσεων/ προγραμμάτων για την κάλυψη των αναγκών και την απάμβλυνση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας ανά έτος, και ii. Μελέτης της ΑνΑΔ με θέμα τις «Προβλέψεις Αναγκών Απασχόλησης στην Κυπριακή Οικονομία», η οποία παρέχει προβλέψεις 10ετίας, συστηματικά κάθε περίπου τρία χρόνια.	ΥΕΠΚΑ (ΑΝΑΔ)

A/A	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
19.	Εξέταση της δημιουργίας ενός συστήματος ενιαίας αξιολόγησης των ΜΜΕ με δείκτες που θα αποφασιστούν (π.χ. μέγεθος, οικονομική κατάσταση, προοπτικές, ανταγωνιστικότητα, καινοτομία, κοινωνική ευθύνη) ώστε να εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση τόσο από σχέδια χορηγιών όσο και από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με πιο γρήγορες διαδικασίες. Κατηγοριοποίηση ώστε να υπάρχει άμεση έγκριση αιτήσεων παροχής χορηγιών. Το σύστημα θα βοηθήσει τόσο το ΥΕΕΒ όσο και άλλους φορείς που παρέχουν χρηματοδότηση και χορηγίες να επιταχύνουν τις διαδικασίες έγκρισης των αιτήσεων.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας) ΥΠΟΙΚ ΤΥΠ
6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ/ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ, ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ		
20.	Σύναψη διακρατικών συμφωνιών (διμερών πρωτοκόλλων συνεργασίας) για συγκεκριμένες αγορές και συγκεκριμένα προϊόντα με προοπτική.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Εμπορίου) ΥΓΑΑΠ ΥΠΕΞ
21.	Ενδυνάμωση των εμπορικών κέντρων του εξωτερικού με καλά καταρτισμένο, έμπειρο προσωπικό και με επιπρόσθετο προϋπολογισμό.	ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Εμπορίου)
22.	Ενίσχυση της “Οικονομικής Διπλωματίας” μέσα από την ενδυνάμωση των διπλωματικών αποστολών και την ενίσχυση των εμπορικών τμημάτων των πρεσβειών, ως μέτρο συμπαραστάσης των εξαγωγών. Αξιοποίηση του δικτύου «Φίλοι Οικονομικής Διπλωματίας».	ΥΠΕΞ ΥΕΕΒ (Υπηρεσία Εμπορίου)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

A

ΑΕΠ (ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ)
ΑΗΚ (ΑΡΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΟΥ)
ΑΝΑΔ (ΑΡΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ)
ΑΟΖ (ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ)
ΑΠΑ (ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ)
ΑΠΕ (ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ)
ΑΤΙ (ΑΝΩΤΕΡΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ)

B

ΒΔΑ (ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ)

Γ

ΓΔ ΕΠΣΑ (ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ)
ΓΕΡΗΕΤ (ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ)

Δ

ΔΕΔ-Ε (ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ-TRANS-EUROPEAN NETWORKS FOR ENERGY (TEN-E))
ΔΕΦΑ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ)
ΔΣΜΚ (ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ)

Ε

Ε&Α (ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ)
Ε&Α&Κ (ΕΡΕΥΝΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ)
ΕΓΚΠ (ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ)
ΕΔΕΤ (ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ)
Ε&Κ (ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ)
ΕΕ (ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ/ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ)
ΕΕΚ (ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ)
ΕΚΕ (ΕΡΓΑ ΚΟΙΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ/ ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ)
ΕΚΚ (ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ)
ΕΞΕ (ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ)
ΕΤΕΠ (ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ)

Ι

ΙΠΕ (ΙΔΡΥΜΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ)

Κ

ΚΕΒΕ (ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ)
ΚΕΠΑ (ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΥΠΡΟΥ)
ΚΜ (ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ)
ΚΤΚ (ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ)
ΚΟΠΑ (ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ)
ΚΥ.ΒΟ.Σ (ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ)

Μ

ΜΜΕ (ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ)
ΜΙΕΕΚ (ΜΕΤΑΛΥΚΕΙΑΚΑ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ)

Ο

ΟΕ (ΟΜΑΔΑ/ΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ)
ΟΕΒ (ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ)
ΟΕΕ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ)

Π

ΠΓΕ (ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΈΝΔΕΙΞΗΣ)
ΠΟΠ (ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ)

Ρ

ΡΑΕΚ (ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ)

Σ

ΣΑ (ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ)
ΣΔΔ (ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ)
ΣΥ (ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΥΔΑΤΟΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ)

Τ

ΤΑΥ (ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΔΑΤΩΝ)
ΤΥΠ (ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ)

Υ

ΥΓΑΑΠ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ)
ΥΕΕΒ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ)
ΥΕΠΚΑ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ)
ΥΜΕΕ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΈΡΓΩΝ)
ΥΠΕΣ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ)

ΥΠΕΞ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ)
ΥΠΟΙΚ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ)
ΥΠΠ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ)

Φ

ΦΑ (ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ)

Σ

CEF (CONNECTING EUROPE FACILITY)
CNG (COMPRESSED NATURAL GAS)
CYPEF (CYPRUS ENTREPRENEURSHIP FUND - ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΥΠΡΟΥ)
CYS (CYPRUS ORGANISATION FOR STANDARDISATION - ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ)

D

DESI (DIGITAL ECONOMY AND SOCIETY INDEX)

E

EBRD (EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT – ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ)
EFSI (EUROPEAN FUND FOR STRATEGIC INVESTMENTS - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ)
ESI (EUROPEAN STRUCTURAL AND INVESTMENT FUNDS – ΒΛ. ΕΔΕΤ)

F

FSRU (FLOATING STORAGE AND REGASIFICATION UNIT-ΠΛΩΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ)

L

LNG (LIQUEFIED NATURAL GAS)

N

NACE (NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS ÉCONOMIQUES DANS LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE)

R

RFID (RADIO-FREQUENCY IDENTIFICATION)

S

SBA (SMALL BUSINESS ACT)

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

ⁱ Η εικόνα πάρθηκε από την Google.

https://www.google.com/search?q=digital+transformation+butterfly&tbm=isch&source=iu&ictx=1&tbs=simg:CAESywlJkMx5TgPT6QavwlLEKjU2AQaCAgVCAEICQgKDAQsQslynCBpiCmAIAxlorweTF5MG_1hOSF68Dzx6EBtMerQPrPa8n8yfvIYA1sCeUJ4M1_1DTZKxowZcru-5D3GGt0_1MBvS6xy5xbKh5JhR7Qv13M-kmnkMKMTOQp6ZvLTP8ninEatA4ZIAQMCxCOrv4IGgoKCAgBEgQN_1xvyDAsQne3BCRqmAQodCgpob2xseSBibHvI2qWl9gMLCgkvbS8wNnc5NF8KHgoLY29tbW9uIGJsdWXapYj2AwsKCS9tLzAzY3c1cwopChZicnVzaC1mb290ZWQgYnV0dGVyZmx52qWl9gMLCgkvbS8wMXFsbWMKHQoKcmlvZGluaWRhZdqliPYDCwoJL20vMDRobXZ0ChsKCHBpZXJpZGFI2qWl9gMLCgkvbS8wMXFybXIM&fir=tvCmyHye8bScEM%253A%252CU0B_6ahDKbWsXM%252C_&usg=AFrqEzdIHwpORGMMe4CKgHHuEMYACssLOlg&sa=X&ved=2ahUKEwji07OSnYDdAhVBSZoKHRCVCA8Q9QEwAnoECAYQBA#imgrc= .

ⁱⁱ Η εικόνα πάρθηκε από την Google.

https://www.google.com/search?q=come+together&tbm=isch&tbs=simg:CAQSlwEJysT6lfhcBlsaiwELEKjU2AQaBAgVCAoMCxCwjKclGmIKYAgDEij2A5gGgQriAb8DmxKxCJwSsgjkAbI9wT2sPZg9wD2dNKI9vj2-KL0oGjCR6UNKWDSccnK3CUA0VnPIHW5e3ejOkIk8-oWPE6bMbIWJtCKKCBRfhaNzUqFMz8gBAwLEI6u_1ggaCgoICAESBDurMyUM&sa=X&ved=0ahUKEwiyk-nV3oLdAhWqxaYKHUNgAnoQwg4IligA&biw=2000&bih=953 .

ⁱⁱⁱ 2017 SBA FACT SHEET CYPRUS.

<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/26562/attachments/6/translations/en/.../pdf> .

^{iv} ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ 2016.

[http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/C008729E35F429A7C22574CD002658E0/\\$file/INDUSTRIAL_STATISTICS-2016-260618.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/C008729E35F429A7C22574CD002658E0/$file/INDUSTRIAL_STATISTICS-2016-260618.pdf?OpenElement) .

^v Βάσει επίσημων στοιχείων του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας που δόθηκαν στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας για το έτος 2016.

^{vi} ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ. ΕΘΝΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ 1995-2017. ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ 2017-2016. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ ΑΓΟΡΑΣ 2005 (ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΛΥΣΙΔΩΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (ΕΥΡΩ ΕΚ.). Για τη Βιομηχανία 2017=[B+C+D+E του 2017]/[B+C+D+E του 2016], (ίδια μεθοδολογία για το 2016). Για την Μεταποίηση 2017=[(C)2017]/[(C)2016], (ίδια μεθοδολογία για το 2016).

http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/economy_finance_11main_gr/economy_finance_11main_gr?OpenForm&sub=1&sel=2.

^{vii} Ibid.

^{viii} ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ. ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 2016. ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ.

[http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/all/DB7239FAF75AD35BC22581D400380D25/\\$file/Business_Register-2016-EL-161117.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/all/DB7239FAF75AD35BC22581D400380D25/$file/Business_Register-2016-EL-161117.pdf?OpenElement) .

^{ix} ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ. ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 2016.

[http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/8A220DD4941EDCA9C225803500304320/\\$file/ENTERPRISES_NACE2_SIZE-2016-161117.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/8A220DD4941EDCA9C225803500304320/$file/ENTERPRISES_NACE2_SIZE-2016-161117.pdf?OpenElement) .

^x ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ. ΒΑΣΕΙ ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2017_ΕΘΝΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ 1995-2017. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (ΕΥΡΩ ΕΚ.) B+C+D+E 2017^P/ Σύνολο Ακαθάριστης Προστιθεμένης Αξίας2017^P].

http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/economy_finance_11main_gr/economy_finance_11main_gr?OpenForm&sub=1&sel=2 .

^{xi} Βάσει προκαταρτικών στοιχείων της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου.

^{xii} Οι λειτουργικές δαπάνες μιας επιχείρησης περιλαμβάνουν τα έξοδα παραγωγής (πρώτες ύλες, υλικά συσκευασίας, καύσιμα, ηλεκτρισμός, νερό, επιδιορθώσεις, υπηρεσίες τρίτων, κλπ), τα διοικητικά έξοδα (τηλεφωνικά, διαφημίσεις, λογιστικά και ελεγκτικά, συμβουλευτικές υπηρεσίες,

ασφάλειες, έξοδα παράστασης, κλπ), τα ενοίκια, τους έμμεσους φόρους, τους φόρους κατανάλωσης και τα εργατικά έξοδα. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ 2016.

[http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/C008729E35F429A7C22574CD002658E0/\\$file/INDUSTRIAL_STATISTICS-2016-260618.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/C008729E35F429A7C22574CD002658E0/$file/INDUSTRIAL_STATISTICS-2016-260618.pdf?OpenElement).

^{xiii} ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ 2016. ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.

[http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/C008729E35F429A7C22574CD002658E0/\\$file/INDUSTRIAL_STATISTICS-2016-260618.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/C008729E35F429A7C22574CD002658E0/$file/INDUSTRIAL_STATISTICS-2016-260618.pdf?OpenElement).

^{xiv} ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ 2016. Πίνακας 11. ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ, 2013-2016. Για τη Βιομηχανία 2016=[B+Γ+Δ+Ε σε (000's kWh) του 2016]/ [Σύνολο σε (000's kWh) του 2016].

[http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/C008729E35F429A7C22574CD002658E0/\\$file/INDUSTRIAL_STATISTICS-2016-260618.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/C008729E35F429A7C22574CD002658E0/$file/INDUSTRIAL_STATISTICS-2016-260618.pdf?OpenElement).

^{xv} Ibid.

^{xvi} ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. COUNTRY REPORT CYPRUS 2018.

<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-cyprus-en.pdf>.

^{xvii} ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. Η ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ. ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΞΙΑ.

https://www.google.com.cy/search?q=%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1&rlz=1C1OPRB_enCY595CY595&oq=%CE%BA%CF%85%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE+&aqs=chrome.0.0j69i57j0l4.4533j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8.

^{xviii} EUROSTAT, ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΡΩΝ, ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ: ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2016.

^{xix} THE GLOBAL COMPETITIVENESS REPORT 2017–2018.

[http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/kepa/kepa_new.nsf/0971B9AB2CD95049C22581D20034D44D/\\$file/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf](http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/kepa/kepa_new.nsf/0971B9AB2CD95049C22581D20034D44D/$file/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf).

^{xx} ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΈΚΘΕΣΗ ΧΩΡΑΣ - ΚΥΠΡΟΣ 2018. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-cyprus-el.pdf>.

^{xxi} ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. ΔΕΙΚΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (DESI)1 2018, ΈΚΘΕΣΗ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.

http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-20/cy-desi_2018-country-profile-lang_4AA54956-D003-BB97-91FB5BF952153543_52338.pdf.

^{xxii} ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. ΔΕΙΚΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (DESI) 2018, ΈΚΘΕΣΗ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ. http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-20/cy-desi_2018-country-profile-lang_4AA54956-D003-BB97-91FB5BF952153543_52338.pdf.

^{xxiii} Τα Γραφεία Διασύνδεσης με τον Επιχειρηματικό Κόσμο λειτουργούν σε κάθε Πανεπιστήμιο με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Αποτελούν τον κρίκο διασύνδεσης ανάμεσα στους παραγωγικούς και κοινωνικούς φορείς και την ακαδημαϊκή κοινότητα των πανεπιστημίων, για την προώθηση και αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων των πανεπιστημίων και τη μεταφορά τεχνογνωσίας σε επίπεδο καινοτόμων εφαρμογών. Έχουν ενεργό εμπλοκή στη διαδικασία τοποθέτησης φοιτητών και αποφοίτων σε επιχειρήσεις, σε συντονισμό με τα τμήματα των Πανεπιστημίων, καθώς και στην προετοιμασία των φοιτητών για τις ανάγκες της βιομηχανίας.

^{xxiv} ΑΡΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ. <http://www.hrdauth.org.cy/el/katartisi/ola-ta-sxedia>.

^{xxv} 2017 SBA FACT SHEET CYPRUS.

https://www.google.com.cy/search?q=SBA+Fact+Sheet+cyprus+2017&rlz=1C1OPRB_enCY595CY595&oq=SBA+Fact+Sheet&aqs=chrome.1.69i57j69i59j0l4.2003j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8.

^{xxvi} GLOBAL COMPETITIVENESS INDEX 2017-2018 CYPRUS.

<http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=CYP> .

^{xxvii} ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΈΚΘΕΣΗ ΧΩΡΑΣ - ΚΥΠΡΟΣ 2018. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-cyprus-el.pdf> .